

Załącznik
do uchwały Nr XXXVIII/167/2006
Rady Powiatu w Wąbrzeźnie
z dnia 21 września 2006 r.

OPRACOWANIE:

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
ul. Kopernika 4
87-100 Toruń

Toruń, lipiec 2006

KOORDYNATOR PROJEKTU:

dr inż. Ewa Rybińska

Prezes Zarządu

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Malgorzata Baran

Kierownik Projektu

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie.....	4
1.1.	Przesłanki opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego	4
1.2.	Cel sporządzania Strategii Rozwoju.....	5
1.3.	Organizacja i metodyka prac nad Strategią.....	5
2.	Sytuacja społeczno-ekonomiczna, stan środowiska w powiecie.....	7
2.1.	Środowisko przyrodnicze	8
2.2.	Uwarunkowania demograficzno – społeczne.....	11
2.3.	Infrastruktura techniczna	14
2.4.	Uwarunkowania dla gospodarki przestrzennej na terenie powiatu.....	15
2.5.	Stan gospodarki w powiecie	17
2.6.	Turystyka i wypoczynek	19
2.7.	Budżet powiatu	20
3.	Analiza SWOT	21
4.	Przegląd planowania strategii.....	26
4.1	Identyfikacja problemów	26
4.2.	Strategiczne i operacyjne cele rozwoju powiatu wąbrzeskiego	27
4.3.	Matryca realizacji Strategii Rozwoju Powiatu.....	36
5.	Wdrażanie Strategii oraz jej monitorowanie	37
6.	Źródła finansowania zadań postulowanych strategią rozwoju.....	39
	Załącznik 1. Zespół planujący	42
	Załącznik 2. Analiza problemów.....	43
	Załącznik 3. Analiza celów	46
	Załącznik 4. Harmonogram działań	50

1. Wprowadzenie

Sporządzanie strategii rozwoju na poziomie regionalnym i lokalnym wynika z potrzeby programowania rozwoju w przyszłości. Jest to praktyka powszechna w Unii Europejskiej. Strategie ukierunkowują rozwój danych społeczności, wytyczają kierunki i priorytety rozwoju. Powinny stanowić podstawę do sporządzania programów, planów o charakterze operacyjnych.

Zmieniające się wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju danego obszaru kreują zarówno nowe potrzeby jak ujawniają nowe możliwości ich zaspokajania. Programowanie rozwoju powinno być zatem procesem ciągłym. Dokumentacja o charakterze planów strategicznych wymaga zatem okresowego przeglądu i aktualizacji zapisów.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. przedkłada Państwu opracowanie zawierające Aktualizację Strategii Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego na lata 2007-2015. Dokument spisany przez specjalistów agencji, wiernie oddaje założenia społeczno-ekonomicznego rozwoju powiatu ustalone przez reprezentatywną grupę mieszkańców powiatu. Wyrażamy przekonanie, że będzie ona użytecznym drogowskazem dla rozwoju powiatu w najbliższych latach.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. jest firmą, która od ponad 10 lat współpracuje z samorządami różnych szczebli przy przygotowywaniu dla nich dokumentów strategicznych. Nasi eksperci pracowali przy sporządzaniu ponad 50 różnych dokumentów programowych, m. in. Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Strategii Rozwoju Miasta Torunia, Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego. TARR S.A. pełni również funkcję Regionalnej Instytucji Finansującej dla województwa obsługując wdrażanie Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich i Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego w zakresie programów dla przedsiębiorstw.

1.1. Przesłanki opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego

Podstawowe przesłanki opracowania Strategii Rozwoju stanowią:

- potrzeba wyznaczenia jednolitego i spójnego kierunku rozwoju, wspólnego dla wszystkich zainteresowanych zrównoważonym rozwojem powiatu,
- potrzeba czytelnego określenia działalności samorządów na terenie powiatu przy ograniczonych zasobach finansowych na rozwój oraz jednostek odpowiedzialnych za wydatkowanie środków publicznych,

- potrzeba posiadania solidnie udokumentowanej podstawy do ubiegania się o środki finansowe pozabudżetowe, z budżetu państwa za pośrednictwem kontraktu regionalnego, a także o środki funduszy wsparcia Unii Europejskiej i innych instytucji wspierających rozwój lokalny,
- dokumentacja wyższego poziomu: Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego, planów strategicznych organów centralnych Państwa.

1.2. Cel sporządzania Strategii Rozwoju

Podstawowe pytania, na które odpowiada Strategia są następujące:

- ◆ Do czego chcemy lub powinniśmy dążyć w kształtowaniu rozwoju powiatu?
- ◆ Jakie cele strategiczne chcemy osiągnąć w czasie najbliższych 10 lat?
- ◆ Jakie działania zamierzamy realizować, aby osiągnąć nasze cele?

Strategia Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego jest dokumentem skierowanym do wszystkich, którzy w sposób bardziej lub mniej bezpośredni chcą uczestniczyć w jego rozwoju, czyli do:

- ◆ mieszkańców miasta, indywidualnych jak i zrzeszonych w organizacjach,
- ◆ władz wszystkich szczebli: samorządu powiatu i gmin, samorządu wojewódzkiego, władzy państwowej,
- ◆ działających na terenie powiatu i zewnętrznych podmiotów gospodarczych,
- ◆ instytucji i organizacji okołobiznesowych, wspierających rozwój lokalny,
- ◆ banków i instytucji finansowych, w tym dysponujących funduszami wspierania rozwoju,
- ◆ instytucji użyteczności publicznej,
- ◆ partnerów zagranicznych.

Strategia Rozwoju powinna spełniać trzy podstawowe cele:

- ◆ być bezpośrednią podstawą działalności samorządu powiatu i jego organów,
- ◆ pośrednio oddziaływać na inne autonomiczne podmioty (informacją, inspiracją, organizacją, edukacją, wsparciem), aby realizując cele własne służyły jednocześnie rozwojowi powiatu,
- ◆ dokumentując kompetencje samorządu w działaniach na rzecz rozwoju, być użytecznym narzędziem w staraniach o środki finansowe ze źródeł zewnętrznych.

1.3. Organizacja i metodyka prac nad Strategią

W roku 2000 eksperci Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. wraz z samorządem powiatu wąbrzeskiego sporządzili *Strategię Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego*. Powodowana akcesją do Unii Europejskiej zmiana uwarunkowań zewnętrznych rozwoju naszego kraju, była zasadniczą przesłanką decyzji Zarządu Powiatu o jej aktualizacji. Inną, nie mniej istotną przesłanką aktualizacji

strategii, jest możliwość zapewnienia jej zgodności z kierunkami działań Narodowej Strategii Spójności na lata 2007 – 2013, a tym samym możliwość skorzystania z oferty jej programów operacyjnych.

Prace nad Strategią przebiegały w trzech etapach. Pierwszym z nich była konferencja, podczas której zaproszeni przez TARR S.A. eksperci, przedstawili wybrane, główne problemy aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu, znaczące dla projekcji jego rozwoju w przeszłości. Konferencja odbyła się dnia 19 maja 2006 r. i uczestniczyło w niej 37 osób reprezentujących społeczność powiatu. W ramach etapu drugiego odbyły się liczne spotkania o charakterze warsztatowym, podczas których zgodnie z przyjętą metodologią dokonano oceny dotychczasowej realizacji strategii oraz dokonano aktualizacji jej postanowień. W etapie trzecim pracownicy agencji zredagowali przedstawiany dokument.

Do współpracy nad aktualizacją Strategii Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego zaproszono przedstawicieli środowisk edukacyjnych, społecznych i gospodarczych powiatu (Załącznik 1 do Strategii) wchodzących w skład Grupy Planującej. Prace rozpoczęto od identyfikacji oraz oceny uwarunkowań rozwoju powiatu, przeprowadzając analizę SWOT, tj. ocenę silnych i słabych stron powiatu, szans i zagrożeń jego rozwoju.

Po zdiagnozowaniu uwarunkowań rozwoju w powiecie, przystąpiono do projekcji przyszłego rozwoju, formułowania strategii rozwoju. Zastosowano w tym celu bardzo efektywną metodę planowania strategicznego, metodę której podstawowym wymogiem jest praca zespołowa realizująca zasadę partnerstwa i formułowanie jej wyników na zasadzie konsensusu. Podczas prac dokonano:

- rozpoznania głównych problemów w poszczególnych sferach funkcjonowania powiatu,
- uzgodniono wizję rozwoju, główne, strategiczne pola interwencji, kierunki działań operacyjnych i konkretne przedsięwzięcia w ich ramach,
- zarysowano harmonogram ich realizacji, wstępnie oszacowano ich koszty, wskazano ich potencjalnych wykonawców.

Końcowy etap pracy nad Strategią Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego obejmował opracowanie materiału będącego wynikiem prac Grupy Planującej i zredagowanie dokumentu końcowego.

2. Sytuacja społeczno-ekonomiczna, stan środowiska w powiecie

Powiat wąbrzeski usytuowany jest w województwie kujawsko - pomorskim, w środku historycznej Ziemi Chełmińskiej, w sąsiedztwie Torunia, Grudziądza, Chełmna i Brodnicy. Należy do makroregionu Pojezierza Chełmińsko – Dobrzyńskiego. Powstał pod koniec XIX wieku na mocy ustawy władz pruskich z dnia 6 czerwca 1887r.

W styczniu 1920 roku po zakończeniu działań militarnych, powiat przejęły władze polskie. 1 czerwca 1975 roku, w wyniku wprowadzenia w Polsce dwustopniowego podziału terytorialnego, po około 88 latach swojego istnienia, powiat przestał funkcjonować. Za sprawą reformy administracyjnej Polski 1 stycznia 1999 wprowadzono 3-stopniową strukturę podziału terytorialnego składającą się z gmin, powiatów i województw.

Powiat posiada herb, flagę i pieczęć. Herbem powiatu jest czarne skrzydło orła z wyrastającą z jego barku ręką trzymającą srebrny miecz na czerwonym tle. Siedziba Starostwa Powiatowego mieści się w Wąbrzeźnie.

Jest to jeden z najmniejszych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego. Zajmuje 2,79% jego powierzchni, zamieszkuje w nim 1,7% ogółu ludności województwa (2005). Pod względem liczby ludności powiat wąbrzeski był najmniejszym powiatem województwa.

2.1. Środowisko przyrodnicze

2.1.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego i jego zasoby

Obszar powiatu wąbrzeskiego leży w obrębie makroregionu Pojezierze Chełmińsko – Dobrzyńskie, w mezoregionie Pojezierze Chełmińskie. Jedynie niewielki fragment w północno – zachodniej części powiatu (na terenie gminy Płużnica) znajduje się w makroregionie Dolina Dolnej Wisły.

Przeważająca część powiatu wąbrzeskiego leży na obszarze polodowcowej wysoczyzny morenowej, użytkowanej rolniczo i odlesionej. Południowo-zachodnia, środkowa i środkowo-wschodnia część powiatu znajduje się w obrębie dawnego szlaku odpływu wód z topniejącego lądolodu tzw. sandru wąbrzeskiego, który zbudowany jest głównie z osadów piaszczystych i w części porośnięty lasami.

Mimo niewielkiej powierzchni i pozornie niewielkiego zróżnicowania fizycznogeograficznego obszar powiatu wąbrzeskiego odznacza się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego.

Rzeźba terenu jest urozmaicona. Podstawową formą rzeźby terenu jest polodowcowa wysoczyzna morenowa płaska i falista. Wysoczyznę urozmaicają wypukłe formy rzeźby terenu: pagórki i wzgórza morenowe, pagórki i wzgórza kemowe oraz wały ozów.

Powierznię terenu urozmaicają również wklęsłe formy rzeźby terenu. Są to głębokie, długie i wąskie rynny polodowcowe, których dna są podmokłe lub wypełnione wodami jezior oraz doliny wód roztopowych. Niezbyt głębokie, lecz rozległe przestrzenie są obniżenia wytopiskowe, a także równiny torfowe i mokradła.

Jednym z najcenniejszych zasobów przyrodniczych na terenie powiatu wąbrzeskiego są urodzajne gleby. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WjRPP), który jest określany na podstawie warunków glebowych, klimatycznych, rzeźby terenu oraz uwarunkowań hydrograficznych wynosi 75,8 i jest wyższy od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego o 6,7 punktów, natomiast od średniej krajowej o 9,2 punktów.

Pod względem wskaźnika lesistości (7,7%) powiat wąbrzeski należy do najsłabiej zalesionych regionów w województwie kujawsko-pomorskim. Na terenie powiatu pozostały tylko dwa znaczące kompleksy leśne: jeden większy w gminie Wąbrzeźno i drugi mniejszy w gminie Dębowa Łąka.

Na terenie powiatu udokumentowano dwa złoża kruszywa naturalnego: Jaworze I i Jaworze II na terenie gminy Wąbrzeźno. Ponadto na terenie wsi Węgorzyn (gm. Wąbrzeźno) udokumentowano jedyne w powiecie złożę kredy jeziornej. Złoża nie są eksploatowane przemysłowo.

2.1.2. Dziedzictwo kulturowe

Wśród zabytków architektury powiatu najliczniejszą grupę stanowią obiekty gotyckie. Są to głównie wiejskie kościoły kamienne i kamienno-ceglane, z których najstarsze pochodzą z końca XVIII w. (Dębowa Łąka, Łobdowo, Kurkocin, Łopatki, Nowa Wieś Królewska, Niedźwiedź, Orzechowo, Osieczek, Płużnica, Wielkie Radowiska, Ryńsk, Wronie, Zieleń). Na uwagę zasługują też późnoklasycystyczny zespół pałacowo - parkowy z połowy XIX w. w Dębowej Łące, zespół dworski w Działowie, pałac i park w Niedźwiedziu, dwór i park w Orłowie, dwór, oficyny klasycystyczne i park w Ryńsku. W Wąbrzeźnie znajdują się ruiny zamku biskupiego z XIV w. zbudowanego przez Hermana von Przyna. Obecnie na terenie ruin zamku znajduje się Park Miejski.

Większość obiektów jest w stanie technicznym dobrym, jednak część wymaga przeprowadzenia remontów i konserwacji.

Przy ulicy Kościelnej 1 usytuowany jest dom, w którym urodził się laureat Nagrody Nobla, profesor Walter Nernst.

Duże znaczenie symboliczne, budujące tożsamość lokalną na obszarze powiatu, ma „Towarzystwo Jaszczurcze”. Postać jaszczurki odnaleźć można w herbie gminy Wąbrzeźno. Dziś na Placu Jana Pawła II znajduje się fontanna, której głównymi elementami są dwie jaszczurki.

2.1.3. Zagrożenia środowiska

Na terenie powiatu wąbrzeskiego stan środowiska i zagrożenia tego stanu są charakterystyczne dla terenów umiarkowanie zurbanizowanych, w większości użytkowanych rolniczo.

Większość wód płynących posiada wody zanieczyszczone ponadnormatywnie. Jedynie Kanał Zgniłka posiada III klasę czystości. Największa rzeka płynąca przez teren powiatu – Struga

Wąbrzeska prowadzi wody pozaklasowe - n.o.n. (nie odpowiadające normom), podobnie jak jej dopływ Wawrzonka.

Stan czystości wód jezior jest zróżnicowany. Z badanych jezior jedynie Wieczno Południowe posiada wody w II klasie czystości. Z pozostałych akwenów trzy jeziora mieszczą się w III klasie (Blizno, Wieczno Północne i Zamkowe), a 4 jeziora są zanieczyszczone poza klasę (Frydek, Płużnickie, Sitno i Wieladzkie).

Wody podziemne w badanych ujęciach, zasilających wodociągi zbiorowe, charakteryzują się średnią i wysoką jakością, na pograniczu klasy Ib i II.

Według klasyfikacji stanu powietrza powiat wąbrzeski znalazł się w najkorzystniejszej klasie A w klasyfikacji ogólnej oraz w klasyfikacjach dokonanych dla poszczególnych zanieczyszczeń. Problem nadmiernej uciążliwej emisji zanieczyszczeń do powietrza występuje lokalnie w okresie grzewczym, na obszarach zwartej zabudowy, głównie w Wąbrzeźnie oraz większych miejscowościach gminnych.

Zagrożenie hałasem na terenie powiatu wąbrzeskiego związane jest głównie z hałasem komunikacyjnym i odnosi się do terenów przyległych do głównych tras drogowych. Do najbardziej zagrożonych hałasem komunikacyjnym zaliczyć należy miejscowości o zwartej zabudowie, przez które przebiegają drogi: krajowa nr 15 i wojewódzkie.

2.1.3. Tereny i obiekty podlegające prawnej ochronie przyrody i krajobrazu

Na terenie powiatu wąbrzeskiego znajduje się jeden rezerwat przyrody „Wronie”. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu buczyny pomorskiej. Na jego obszarze obowiązują najbardziej rygorystyczne reżimy ochronne i ściśle określone zasady gospodarowania.

Na obszarze powiatu znajdują się trzy obszary chronionego krajobrazu. „Obszar kompleksu torfowiskowo-jeziorno-leśnego Zgniłka-Wieczno-Wronie” chroni kompleks torfowiskowy ze zbiorowiskami roślinnymi i szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt, największe na terenie Pojezierza Chełmińskiego jezioro Wieczno o dobrej jakości wody, użytkowane rekreacyjnie i będące jednocześnie miejscem łęgowym ptactwa, oraz kompleks leśny z rezerwatem przyrody „Wronie”. „Obszar strefy krawędziowej doliny Wisły” na terenie gminy Płużnica chroni wysoką, stromą i malowniczą strefę krawędziową Doliny Dolnej Wisły wraz z terenami przyległymi. „Obszar doliny Drwęcy” na terenie gminy Dębowa Łąka chroni malowniczy krajobraz klasycznie wykształconej pradoliny Drwęcy z kompleksami leśnymi i licznymi jeziorami.

Na obszarze powiatu znajduje się szereg indywidualnych form ochrony przyrody, jak pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Łącznie na terenie powiatu znajduje się 36 pomników przyrody.

W większości są to pojedyncze drzewa i grupy drzew. Unikalnym pomnikiem przyrody jest wyspa na jeziorze Wieczno – miejsce lęgowe ptaków.

Ponadto na terenie powiatu znajduje się kilkadziesiąt obiektów uznanych za użytki ekologiczne, w większości śródleśnych bagien, mokradeł i podmokłości. Wszystkie leżą na terenach administrowanych przez Lasy Państwowe.

2.2. Uwarunkowania demograficzno – społeczne

2.2.1. Sytuacja demograficzna

Z końcem grudnia 2005 r. powiat wąbrzeski zamieszkiwało 36 772 mieszkańców, wśród których 14 505 było mieszkańcami jedyne w nim miasta – Wąbrzeźna. Średnia gęstość zaludnienia obszaru powiatu - 70 osób/km², była wyraźnie niższa od średniej dla obszaru województwa wynoszącej 115 osób/km². Średnie zaludnienie obszaru wiejskiego nie przekraczało 50 osób/km² i było podobne dla tego rodzaju obszarów w województwie. Poziom zurbanizowania powiatu wyznaczają mieszkańcy miasta Wąbrzeźna, a standardowy jego miernik ma wartość 39,6%.

W populacji mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, a niewielką asymetrię płci określa wskaźnik 104 kobiet względem 100 mężczyzn. Największa asymetria płci występuje w mieście Wąbrzeźnie - 111 kobiet na 100 mężczyzn.

Zróznicowanie ludności według wieku ilustruje 24,0% udział dzieci i młodzieży (0 – 17 lat), 61,5% udział ludności w wieku aktywności zawodowej (18 – 59/64 lat) i 14,5% udział ludności w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej).

2.2.2. Dynamika zaludnienia w granicach powiatu w okresie 1970 – 2005

Zaludnienie obszaru w granicach dzisiejszego powiatu w 2005 r. wynosiło 95,6% stanu w roku 1970. Ten stosunkowo nieznaczny regres zaludnienia ukrywa istotne dla dzisiejszego stanu zjawiska ludnościowe, które wystąpiły w przeszłości. W międzyczasie obszar powiatu był źródłowym dla znaczącej emigracji. Wystąpił tu wyraźny spadek dzietności kobiet, ale jednocześnie wydłużyła się średnia długości życia, wystąpił wyż urodzeń. W przeciągu 35 lat, bilans tych przeciwstawnych zjawisk w skali całego powiatu zaznaczył się niewielkim, tylko 5% spadkiem ogólnej liczby ludności.

Znacznie większe zmiany wystąpiły w rozmieszczeniu ludności. Na łączną liczbę 58 miejscowości (podstawowych jednostek osadniczych) zaledwie 9 zwiększyło wyraźnie stan zaludnienia względem roku 1970: Książki, Działowo, Mgowo, Orłowo, Płużnica, Cymbark, Nielub, Wałecz i miasto Wąbrzeźno, a Wielkie Pułkowo, Płachawy, Czystochleb i Ryńsk utrzymały początkowe zaludnienie. W latach 1970 – 2005 zaludnienie całej gminy Dębowej Łąki zmniejszyło się

do 75,8% stanu z 1970 r., gminy Książki do 89,2%, gminy Płużnicy do 90,5%, podmiejskiej gminy Wąbrzeźna do 94,3%, natomiast zaludnienie miasta Wąbrzeźna zwiększyło się i wyniosło 117% stanu w 1970 r.

W minionych 35 latach zmieniły się także ważne z punktu widzenia planowania rozwoju struktury demograficzne, zwłaszcza struktura ludności według wieku. Na początku lat 70-tych, w populacji każdej miejscowości w granicach powiatu, ponad 30% udziałem występowały dzieci (0-14 lat), a jednocześnie udział ludności w wieku poprodukcyjnym - lat 65 i starszej był przeciętnie w wielkości około 8%. Udział ludności w wieku aktywności zawodowej na ogół przekraczał 60%.

W 1970 r. w granicach obecnych gmin wiejskich ponad 70% ludności utrzymywało się z pracy w rolnictwie, jedynie w mieście Wąbrzeźnie ten odsetek był nie wielki i wynosił 7,6%. W roku 2002 sytuacja w tym zakresie była wyraźnie inna, bowiem udział ludności gmin wiejskich utrzymującej się z pracy w rolnictwie wynosił przeciętnie około 27%. Na wsi ujawniła się nowa kategoria ludności utrzymującej się ze źródeł nie zarobkowych. W 2002 r. ludności utrzymującej z tych źródeł było w gminie: Dębowa Łąka 37,3%, Książki 38,9%, Płużnica 42,2%, Wąbrzeźno 38,6% i w mieście Wąbrzeźno 42,8%.

Aktywność zawodowa mieszkańców powiatu wąbrzeskiego w roku 2002 była wyraźnie niższa aniżeli mieszkańców w jego granicach w roku 1970. Pracujący ogółem w roku 2002 stanowili zaledwie 63,1% liczby pracujących ogółem w roku 1970. Obecna liczba pracujących w rolnictwie to zaledwie 33,6% stanu pracujących w tym sektorze powiatowej gospodarki w roku 1970. Kategorią ludności, której statystyka w roku 1970 niemalże nie wykazywała byli utrzymujący się ze źródeł niezarobkowych. W roku 2002 utrzymujący się z nie zarobkowych źródeł utrzymania stanowili 56 % tej kategorii ludności w roku 1970.

2.2.3. Projekcja demograficzna dla roku 2020 dla gmin i powiatu wąbrzeskiego

Uwzględniając struktury płci i wieku ludności, dotychczasowe i przewidywane tendencje zachodzenia zjawisk ludnościowych oddziałujących na stan przyszłego zaludnienia, opracowano projekcje demograficzne dla gmin i miasta dla roku 2020. Projekcja zakłada, że w 2020 r. ludność gminy Dębowa Łąka będzie mniej liczna i będzie stanowić 80% stanu dzisiejszego tj. ok. 2,7 tys. Odpowiednio projekcja dla gminy Książki zakłada 90% dzisiejszego stanu zaludnienia – 3,9 tys., dla gminy Płużnicy 98% stanu – 4,8 tys., zatem zakłada niemalże utrzymanie stanu obecnego, dla miejskiej gminy Wąbrzeźno 95% stanu obecnego – 8,1 tys. oraz utrzymanie dzisiejszego stanu ludności w mieście Wąbrzeźnie – 13,9 tys. Projektowana liczba ludności całego powiatu w 2020 r. ma wynosić 33,5 tys. mieszkańców i jest nieznacznie niższa od prognozowanej dla powiatu przez Główny Urząd Statystyczny – 34,8 tys.

Projekcja zakłada istotne zmiany w strukturze wieku ludności, wyraźne jej starzenie się. Zakłada się, że w gminach: Dębowa Łąka, Książki i Płużnica udział dzieci w ich populacjach (0-14 lat) zmniejszy się do poziomu ok. 17% i jeszcze mniejszy będzie w pobliżu miasta, w gminie wiejskiej Wąbrzeźno ok. 12% i w samym mieście ok. 11%. We wszystkich gminach projektowany jest znaczący wzrost udziałów ludności starej (wieku 65 i więcej), który może wynosić ok. 20% ogółu ludności. Projekcja zakłada utrzymywanie się co najmniej do 2020 r. obecnie wysokich udziałów ludności w wieku aktywności produkcyjnej 63 a nawet więcej procent, co oznacza utrzymywanie się przez cały czas wysokiego zapotrzebowania na pracę.

Projektowane zmiany w liczbie ludności i w strukturze jej wieku winny być brane pod uwagę w rozważaniach odnoszących się do planowania rozwoju infrastruktury usług społecznych (edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej itp.), ale przede wszystkim w planowaniu przedsięwzięć dotyczących gospodarki, ukierunkowanych na zwiększenie zatrudnienia.

2.2.4. Uwarunkowania społeczne

Na terenie miasta Wąbrzeźno działa szpital powiatowy, który obsługuje ludność powiatu. Dostępność do usług leczenia i profilaktyki zdrowotnej jest w miarę dobry. W każdej gminie funkcjonuje przychodnia lub ośrodek zdrowia. Większość placówek aptecznych zlokalizowanych jest na terenie miasta i gminy Wąbrzeźno.

Usługi sfery pomocy społecznej świadczone są przez następujące placówki: Miejski i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Dom Pomocy Społecznej, Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy, Wąbrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Poradnię dla osób z problemami alkoholowymi, świetlice środowiskowe oraz świetlice i ochronki parafialne.

Ponadto na terenie powiatu działają oddziały organizacji pozarządowych, np. Polski Czerwony Krzyż.

Ośrodkiem edukacyjnym powiatu jest Wąbrzeźno. W powiecie wąbrzeskim funkcjonują jedynie dwa przedszkola, stosunkowo duża liczba szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. W powiecie nie ma szkół wyższych.

Według danych GUS z 2004r. 78,6% właścicieli mieszkań stanowią osoby fizyczne, 12,1% właścicieli to spółdzielnie mieszkaniowe, 6,8% to własność komunalna, a pozostałe to m. in. własność zakładów pracy.

Przeciętna wielkość mieszkania wynosi około 70m², natomiast średnia w województwie wynosi 65m². Na jedną osobę przypada 20m² powierzchni użytkowej.

Liczba oddanych nowych mieszkań do użytkowania mieściła się w wartościach średnich innych powiatów (ok. 50 nowych mieszkań). Spośród nich 64% właścicieli to spółdzielnie mieszkaniowe, 36% to osoby fizyczne.

2.3. Infrastruktura techniczna

2.3.1. Komunikacja

Przez powiat przebiegają drogowe trasy komunikacyjne Inowrocław – Toruń - Ostróda, Grudziądz – Rypin, Stolno - Płachoty. Głównym węzłem komunikacyjnym jest Wąbrzeźno. Obecnie w budowie jest obwodnica miasta Wąbrzeźno w ciągu drogi wojewódzkiej Grudziądz – Wąbrzeźno – Rypin. Na terenie powiatu przebiega zelektryfikowana linia kolejowa znaczenia podstawowego nr 353 (Poznań – Skandawa). Wąbrzeźno jest miejscem krzyżowania się dróg wojewódzkich oraz leży na szlaku linii kolejowej.

Według danych GUS z 2002r. w powiecie było zarejestrowanych 6248 abonentów (1 telefon przypadał na sześciu mieszkańców). Systematycznie rozbudowywana jest sieć telekomunikacyjna.

W powiecie funkcjonuje lokalna komunikacja zbiorowa.

2.3.2. Infrastruktura gospodarki wodno-ściekowej

Na terenie powiatu działają cztery komunalne mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków oraz Miejski Zakład Energetyki Ciepłej, Wodociągów i Kanalizacji w Wąbrzeźnie. Ponadto firma „Ergis” S.A. posiada zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie wytwarzania i odzysku osadów z zakładowych oczyszczalni ścieków.

Sieć wodociągowa na terenie powiatu liczy ponad 702,8 km. Na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oszacowano, że około 96 % mieszkań na terenie całego powiatu jest podłączonych do wodociągu. W rzeczywistości ponad 4244 budynków mieszkalnych jest przyłączonych do wodociągu. Średnie zużycie wody na jednego mieszkańca wynosi w przybliżeniu 30,5 m³. Natomiast zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych szacowane w 2004 roku dla całego powiatu już określone zostało na poziomie 28 m³ i mniej. Najwyższa dynamika przyrostu sieci wodociągowej dla powiatu miała miejsce w latach 1995 - 2002.

Sieć kanalizacyjna, do której podłączonych zostało przeszło 1067 gospodarstw domowych liczy ponad 79,3 km. Ponad 94% ludności miasta Wąbrzeźno korzysta z rozbudowanej infrastruktury sieci kanalizacyjnej. W znacznym stopniu skanalizowana została gmina Płużnica (ponad 23 km sieci i 271 podłączeń kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych) oraz gmina Książki (ponad 25 km sieci

i 242 podłączenia do budynków). Najwyższa dynamika rozwoju sieci kanalizacyjnej miała miejsce w 2002 roku i jest nadal sukcesywnie realizowana.

2.3.3. Zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową

Przez powiat biegnie duża ilość sieci energetycznych. Liczba odbiorców energii elektrycznej w 2002r. wyniosła 5,3 tys. Zużycie energii w przeliczeniu na mieszkańca to 722,1 kWh, co plasuje powiat w grupie o najwyższym zużyciu w województwie. Ta wysoka wartość jest związana z niskim stopniem gazyfikacji.

Na terenie powiatu jest odcinek gazociągu, który stanowi źródło zasilania funkcjonującej tutaj sieci gazowniczej. W porównaniu ze wskaźnikami notowanymi w województwie kujawsko-pomorskim zauważalny jest niedorozwój sieci gazowej służącej odbiorcom indywidualnym w całym powiecie. Sieć gazowa jest systematycznie rozbudowywana.

2.3.4. Składowanie i zagospodarowane odpadów

Wytwarzane przez powiat odpady wywożone są na składowisko zlokalizowane na gruntach wsi Niedźwiedź w gminie Dębowa Łąka. Funkcjonuje ono od 1986 r. Całkowita powierzchnia składowiska w Niedźwiedziu wynosi 17,94 ha, a składowane odpady zajmują 4,30 ha.

Składowisko przyjmuje również odpady z gmin Bobrowo, Lisewo, Radzyń Chełmiński, Jabłonowo Pomorskie, z miasta i gminy Kowalewo Pomorskie oraz z miasta i gminy Chełmża.

2.4. Uwarunkowania dla gospodarki przestrzennej na terenie powiatu.

Warunki formalne dla gospodarki przestrzennej wynikają z aktualnie obowiązującego stanu prawnego dla tej gospodarki, a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003r. (Dz. U. nr 80 z 10 maja 2003r. poz. 717 z późniejszymi zmianami) w szczególności. Wymieniona ustawa stanowi, iż bezpośrednią podstawą do sporządzania dokumentacji budowlanych i ubiegania się o decyzje o pozwoleniu na budowę wydawane bezpośrednio przez Starostę Powiatu, są aktualne miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Niedostatek tych planów, zwłaszcza w odniesieniu do obszarów mogących być terenami inwestycyjnymi, stanowi istotne ograniczenie dla polityki rozwoju na terenie powiatu.

2.4.1. Położenie powiatu w strukturze przestrzennej regionu

Położenie powiatu w strukturze przestrzennej regionu charakteryzują:

- Sąsiedztwo względem autostrady A-1, nie związane jednak z lokalizacją na jego terenie węzła autostradowego,
- Bezpośredni dostęp do drogi krajowej nr 15, (w granicach powiatu znajduje się zmodernizowane skrzyżowanie tej drogi z drogą wojewódzką nr 534 Grudziądz – Rypin),
- Miasto Wąbrzeźno jest miejscem krzyżowania się dróg wojewódzkich nr 534 Grudziądz – Rypin, nr 548 Stolno – Płachoty i nr 551 Strzyżawa – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno i dróg powiatowych oraz leży przy szlaku linii kolejowej znaczenia podstawowego nr 353.

Powyższe relacje komunikacyjne należy uznawać jako istotne walory położenia geograficznego dla lokalizacji inwestycji na terenie powiatu. W związku z powyższym wskazane jest przygotowanie realnej oferty inwestycyjnej przy projektowanym węźle autostradowym „Lisewo”. Wymaga to wytypowania obszarów o najwyższej potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej i ich odpowiedniego przygotowania jako oferty lokalizacyjnej (sporządzenia dla nich miejscowych planów zagospodarowania dla terenów, zabezpieczenia gruntów jako mienia komunalnego, uzbrojenie takich terenów w niezbędną infrastrukturę techniczną).

Kolejnym atutem może stać się postulowany węzeł autostradowy „Dźwierzno” (gmina Chełmża). W związku z tym projektem należy uwzględnić rezerwy terenów dla usprawnienia powiązań komunikacyjnych z tym punktem, głównie od strony miasta Wąbrzeźna.

Znaczącym impulsem rozwoju przestrzennego miasta Wąbrzeźna, będzie oddanie do użytku nowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 534 Grudziądz – Rypin, jako jego obwodnicy. W związku z powyższym należy:

- przystąpić do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania dla terenów, które staną się niebawem atrakcyjnymi terenami dla inwestowania,
- opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu w rejonie dworca kolejowego, rezerwowanego w studiach miasta i gminy Wąbrzeźno jako predysponowany do aktywizacji gospodarczej,
- dokonać kompleksowej analizy możliwych zmian w przestrzeni miejskiej, zmierzających do uatrakcyjnienia centrum miasta dla mieszkańców i turystów.

Powyższe sugestie działań strategicznych zmierzają do urbanizacji przestrzeni i potęgowania ruchu na drogach, głównie drogach wojewódzkich. Przebudowa i modernizacja tych dróg, oprócz poprawy parametrów technicznych i szerokości pasa drogowego, powinna zapewnić generalną poprawę bezpieczeństwa na drogach poprzez budowę chodników oraz ciągów pieszych i pieszo –

rowerowych, oddzielonych od jezdni, a także co najmniej wyodrębnionego pasa dla pojazdów skręcających w lewo na każdym skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej z inną drogą publiczną.

2.4.2. Warunki dla rozwoju rekreacji

Występujące na terenie powiatu jeziora i niewielkie tereny leśne, wykorzystywane są dla celów rekreacji i wypoczynku o charakterze lokalnym i regionalnym. Posiadane zasoby nie są wielkie, stąd też konieczne jest ich racjonalne użytkowanie i zagospodarowanie. Dla otoczenia jeziora Wądryńskiego wykonany został miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Podobny plan miejscowy powinien powstać dla otoczenia jeziora Przydwórz.

Istniejący i proponowany do objęcia strategią plan powinny zapewnić wyważenie i optymalizację potrzeb interesu publicznego i prywatnego oraz zagwarantować nadrzędną rolę środowiska naturalnego w urbanizowaniu wybranych fragmentów atrakcyjnej krajobrazowo i przyrodniczo przestrzeni otwartej.

2.5. Stan gospodarki w powiecie

2.5.1. Podmioty gospodarcze

Gospodarka powiatu wąbrzeskiego ma charakter rolniczo-przemysłowy. Przemysł specjalizuje się w trzech dziedzinach: chemicznej, maszynowej i spożywczej.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy z 2006r. w powiecie istnieje 1285 podmiotów gospodarczych. Najwięcej podmiotów odnotowano w mieście Wąbrzeźno – 733, gminie Wąbrzeźno – 238 oraz gminie Płużnica – 152. Dominują podmioty zajmujące się handlem (582), usługami (398) i budownictwem (135).

2.5.2. Rynek pracy

W końcu 2004r. wg danych GUS liczba pracujących wynosiła 7961 osób, co stanowi 1,6% ogółu pracujących w województwie. Przeważało zatrudnienie w sektorze prywatnym – 75% ogółu zatrudnionych. Pozostałą część – 25% stanowi sektor publiczny.

Analizując rynek pracy powiatu wąbrzeskiego wg sektorów gospodarki należy zauważyć, że aż 48,2 % pracujących zajmuje się rolnictwem, 22,1% - przemysłem i budownictwem, a 29,7% - usługami. Porównując te wartości z wielkościami odnotowanymi w województwie, zaobserwować można spore różnice w zatrudnieniu w sektorze rolniczym. Zatrudnienie w sektorze rolniczym

w powiecie wąbrzeskim jest wyższe od przeciętnego zatrudnienia województwie tym sektorze w skali województwa o 25 punktów procentowych.

Według stanu na koniec 2005 roku w powiecie wąbrzeskim zarejestrowanych było 4114 osób bezrobotnych, w tym 2210 kobiet. Liczba bezrobotnych w powiecie odnotowana w 2005 roku była najniższa w ciągu ostatnich sześciu lat. W stosunku do 2004 roku spadła ona o 5,2 % tj. o 227 osób.

Stopa bezrobocia w powiecie wąbrzeskim w 2005 r. wynosiła 29,7 % i była to piąta wartość wśród wszystkich powiatów województwa kujawsko-pomorskiego. Wyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: grudziądzkim ziemskim – 32,4%, żnińskim - 32,2%, nakielskim – 32,0% oraz sępoleńskim – 30,4%. W porównaniu ze średnią dla województwa stopa bezrobocia, w powiecie Wąbrzeskim była wyższa o 7,4 punktów procentowych. Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, iż w roku 2005 w stosunku do roku poprzedniego stopa bezrobocia spadła o 1,3%. Był to pierwszy spadek wartości tego wskaźnika w powiecie od 2000 roku.

W strukturze bezrobotnych pod względem wykształcenia dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (38%) oraz gimnazjalnym (37%). Najmniej liczna jest grupa bezrobotnych z wykształceniem wyższym (2%). Jest to jedna z najniższych wartości w województwie, dla którego średnia wynosi 3%.

Wśród ogółu bezrobotnych, przeważają osoby młode, które nie ukończyły 35 roku życia – 54,7%. Wartość tego wskaźnika jest zbliżona do średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego.

2.5.3. Rolnictwo

Użytki rolne stanowią około 93% powierzchni powiatu. Wśród powierzchni użytków rolnych dominują grunty orne, które stanowią blisko 83% ich ogólnej powierzchni. Największy udział gruntów ornych w ogólnej powierzchni użytków rolnych występuje w gminie Płużnica (92,8%), najmniejszy w gminie Książki (84,5%), w której w porównaniu z innymi jednostkami występuje wysoki udział łąk i pastwisk - ponad 15%. Pastwiska i łąki stanowią ponad 10% użytków rolnych w powiecie.

Liczba gospodarstw rolnych na terenie powiatu wg danych z 2002r. wynosiła ponad 3200, z czego około 84% prowadziło wyłącznie działalność rolniczą. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi około 12,6 ha. Średnia wielkość gospodarstw w województwie kujawsko-pomorskim wynosi 9,53 ha. W gminach powiatu wąbrzeskiego zaobserwować można znaczący udział gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej (prawie 30% liczby gospodarstw i 70% ich powierzchni). Szczególnie korzystna struktura wielkościowa gospodarstw występuje w gminach Płużnica i Dębowa Łąka, gdzie mikrogospodarstwa (poniżej 1 ha) stanowią poniżej 20% (średnia dla województwa 30%), zaś gospodarstwa powyżej 10 ha stanowią 50% liczby gospodarstw (średnia dla województwa 30%).

W powiecie w 2002r. dominowała uprawa zbóż. Stanowiła ona prawie 80% ogólnej powierzchni zasiewów. Podstawowe gatunki zbóż to jęczmień oraz pszenica. Istotne znaczenie w strukturze produkcji roślinnej miała uprawa roślin przemysłowych takich jak buraki cukrowe, rzepak i rzepik oraz rośliny pastewne. Struktura zasiewów podstawowych ziemiopłodów w powiecie była bardzo zbliżona do struktury zasiewów województwa. W 2002r. przeważała hodowla trzody chlewnej (blisko 100 tys. sztuk), bydła (ok. 15 tys. sztuk) oraz drobiu (ok. 170 tys. sztuk).

Infrastruktura rolna przyjmuje zbliżone wartości do średnich wojewódzkich.

Na terenie powiatu wąbrzeskiego funkcjonuje 6 grup producenckich zrzeszających rolników. Organizują wspólnie zaopatrzenie gospodarstw, zbył produktów rolnych oraz działania marketingowe i promocję produktów.

2.6. Turystyka i wypoczynek

2.6.1. Baza turystyczna

Główną instytucją zajmującą się życiem kulturalnym jest Wąbrzeski Dom Kultury, który organizuje spektakle, koncerty, wystawy, imprezy rozrywkowe. Prowadzi również kino i muzeum. Muzeum prezentuje zabytki i pamiątki z zakresu archeologii, historii, malarstwa, rzemiosła artystycznego, gromadzi materiały dokumentacyjne związane z miastem i powiatem wąbrzeskim oraz organizuje wystawy twórców profesjonalnych i amatorów.

Nad Jeziorem Zamkowym w Wąbrzeźnie znajdują się tereny rekreacyjno-sportowe, w tym plaża, wypożyczalnia sprzętu wodnego, kawiarnia oraz amfiteatr, który w okresie letnim jest miejscem wielu imprez kulturalnych i rozrywkowych organizowanych przez Wąbrzeski Dom Kultury.

Nad jeziorem mieści się także Turystyczny Ośrodek Wędkarski. Obszar ten ma znaczenie głównie lokalne i niezbędne jest prowadzenie działań mających na celu rozbudowę i poprawę infrastruktury rekreacyjnej na terenie miasta dla podniesienia atrakcyjności obszaru. Samo jezioro wymaga ponadto przeprowadzenia procesu rekultywacji dla podniesienia czystości wody.

Pływalnia Miejska w Wąbrzeźnie jest jednym z najnowocześniejszych basenów w regionie. W Wąbrzeźnie funkcjonuje Miejski Klub Sportowy „Unia”.

Względnie dobrze wyposażona baza noclegowa i rozległa plaża znajduje się nad Jeziorem Wieczno w Przydworzu. Stanowi ono miejsce wypoczynku dla mieszkańców powiatu wąbrzeskiego oraz Torunia i okolic.

2.7. Budżet powiatu

Wykonanie zadań przyjętych w strategii rozwoju powiatu będzie zdeterminowane możliwościami finansowymi podmiotów realizujących tę strategię.

W latach 2001 – 2004 dochody budżetu powiatu malały od poziomu 21,7 do 16,3 mln zł w 2003 r. (spadek o 13,4% w 2002 r. i o 12,9% rok później), w następnym zaś nieznacznie zwiększając się do poziomu 18,3 mln zł (wzrost o 11,8% w stosunku do roku poprzedniego).

W tych samych latach dochody gmin powiatu wąbrzeskiego stale rosły od poziomu 48,0 mln zł w 2001r. do 58,7 mln zł w 2004 r. (wzrost o 22,3%).

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem budżetu powiatu wzrósł z poziomu 7% w 2001 r. do 20,4% w 2004 r. zmniejszając głównie wskaźnik dla dotacji celowych z budżetu Państwa (z poziomu 47,7% do 23,4%).

Dochody własne stanowiły główne źródło zasilania budżetów gmin w powiecie, oscylując wokół poziomu 41 – 42% ogółu dochodów. Struktura dochodów budżetów gmin była podobna jak w całym województwie kujawsko-pomorskim, w którym parytet dochodów własnych był o ponad 5 punktów procentowych niższy od średniej w Polsce.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody budżetów gmin powiatu wąbrzeskiego wyniosły w 2004 r. 1654 zł, tj. 3,6 % więcej od średniej w województwie i 3,9% więcej niż średnio w kraju. Wydatki ukształtowały się na poziomie 1595 zł, tj. podobnym do średniej w regionie i nieco niższe niż średnio w Polsce.

Spośród gmin powiatu wąbrzeskiego najbardziej znaczące dochody ma budżet miasta Wąbrzeźna, najmniej – gminy Dębowa Łąka.

Wydatki budżetu powiatu kształtowały się podobnie jak dochody na poziomie ok. 20 mln zł – zmniejszając się do 2003 r. i rosnąc w 2004r., jednocześnie przewyższając dochody o 0,7% w 2001 r. i 4,3% w 2004 r. Główne wydatki ponoszono na oświatę i wychowanie oraz na opiekę społeczną i administrację publiczną. Wydatki inwestycyjne kształtowały się odpowiednio: 3,4% w 2001 r., 1,3%; 1,9% i 9% w latach następnych.

W latach 2001-2003 wydatki budżetów gmin w powiecie także przewyższały dochody, natomiast w dwóch następnych były od nich niższe. Podobnie jak w strukturze powiatu, dominowały wydatki na oświatę i wychowanie, opiekę społeczną i administrację publiczną. W latach 2001-2003 wydatki na inwestycje pochłaniały ok. 13 – 14% budżetu, w 2004 r. zmniejszyły się do poziomu 6%. Najwięcej inwestowały miasto Wąbrzeźno, gmina Płużnica i gmina Wąbrzeźno.

Badając zadłużenie budżetów gmin, przesądzające o możliwościach dalszego inwestowania oraz dofinansowania ze środków własnych zadań zgłaszanych np. do programów UE w latach

następnych, należy stwierdzić, że poziom zadłużenia w żadnej z gmin powiatu nie przekracza wielkości granicznej i średnio wynosi 22% w 2005 r. Największe kredyty i pożyczki ma miasto Wąbrzeźno, najniższe – gmina Dębowa Łąka.

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT danego obszaru (silnych i słabych stron, szans i zagrożeń) jest metodą syntetycznej oceny cech fizycznych, społeczno-ekonomicznych, formalno-prawnych itp. rozpoznawanych zarówno w obrębie rozpatrywanego terenu jak w jego otoczeniu, ważnych z punktu widzenia przyszłego rozwoju. W siedzibie Starostwa Powiatowego w Wąbrzeźnie odbyły się publiczne spotkania, mające na celu ujawnienie wymienionych elementów oceny powiatu. Uczestniczyli w nich przedstawiciele Starostwa Powiatowego, gmin Dębowa Łąka, Książki, Płużnica i Wąbrzeźno oraz miasta Wąbrzeźno. Brali w nich również udział przedstawiciele Powiatowego Urzędu Pracy, Zarządu Dróg Powiatowych, Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie, Agencji Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa, Fundacji „Lokalna Grupa Działania”, Towarzystwa Rozwoju Gminy Płużnica, Wąbrzeskiego Domu Kultury oraz szkół, szpitala, ośrodków pomocy społecznej (PCPR) i innych jednostek działających na terenie powiatu.

Rezultaty tej zbiorowej pracy prezentują zamieszczone niżej tablice. Kolejność poszczególnych składników nie jest wyrazem hierarchii ich znaczenia, lecz pełni jedynie funkcję porządkową.

Tabela 1. Składniki Analizy SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna - dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna - istniejąca infrastruktura pomocy społecznej - udostępniona mieszkańcom pływalnia - dostępne tereny pod inwestycje - położenie geograficzne powiatu - korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa - czyste środowisko - dobre warunki przyrodnicze dla rekreacji i wypoczynku - kompletna baza instytucji administracji publicznej - duża aktywność NGO - umiejętność korzystania z funduszy zewnętrznych - funkcjonujący fundusz poręczeń kredytowych	- niski poziom rozwoju gospodarczego - malejąca liczba podmiotów gospodarczych - słaby potencjał wykonawczy w dziedzinie budownictwa - brak zakładów przetwarzających produkty rolne - zbyt mała liczba instytucji wspierających przedsiębiorczość - niski potencjał organizacji pozarządowych - niskie dochody własne powiatu - słaba lesistość - zanieczyszczenie wód - słabo wykorzystane walory przyrodnicze dla rekreacji i wypoczynku - niska świadomość ekologiczna mieszkańców - zły stan dróg - brak spójnych działań w zakresie gospodarki odpadami - niezadowolający stan bazy oświatowej - brak placówki opiekuńczo-wychowawczej - bezrobocie - niskie kwalifikacje bezrobotnych - niskie wykształcenie i kwalifikacje mieszkańców - brak dobrej oferty edukacyjnej dla młodzieży i dorosłych - niski poziom aktywności mieszkańców - duża liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - niedostateczna liczba lekarzy specjalistów - brak planów zagospodarowania przestrzennego - brak płaszczyzny współdziałania pomiędzy sferami życia społeczno-gospodarczego - słaba sfera rozwoju kulturalnego - zły stan obiektów dziedzictwa kulturowego

SZANSE	ZAGROŻENIA
ZASIĘG LOKALNY	
- rozbudowa sieci gazowej - rozwój turystyki i agroturystyki - rozwój przetwórstwa spożywczego - powstanie grup producenckich - działalność „Lokalne Grupy Działania” (program Leader) - ulokowanie na terenie powiatu podstrefy ekonomicznej - wykorzystanie środków UE - poszerzenie oferty edukacyjnej i szkoleniowej dla dorosłych	
ZASIĘG REGIONALNY	
- ulokowanie się dużych inwestorów w pobliżu powiatu (Łysomice) - rozwój sektora NGO - partnerstwo publiczno-prywatne	- wysokie koszty opracowania planów zagospodarowania przestrzennego
ZASIĘG KRAJOWY	
- planowany na terenie powiatu przebieg autostrady A1 i bliskość węzła (Lisewo)	- niestabilne prawo - postępująca recentralizacja państwa - nadmierny wpływ polityki na funkcjonowanie samorządu i gospodarki - emigracja zarobkowa - niż demograficzny - apatia społeczna - nadmierne komplikowanie procedur korzystania ze środków UE - degradacja środowiska naturalnego

Przeprowadzona analiza SWOT formułuje czynniki wpływające na obecny stan powiatu, dzieląc je według następujących kryteriów:

- możliwość kontrolowania lub wpływania na kształtowanie się czynników: zewnętrzne lub wewnętrzne,
- charakter czynników: pozytywne lub negatywne.

Analiza wewnętrznych uwarunkowań powiatu wąbrzeskiego wykazuje wśród silnych stron dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną, która zapewnia dostęp do terenów inwestycyjnych. Zasób terenów przeznaczonych pod inwestycje, którymi dysponuje powiat, stanowi podstawę do pobudzenia lokalnej przedsiębiorczości. Tworzony przyjazny klimat dla inwestorów, zapewnianie dogodnych warunków inwestycyjnych w postaci uzbrojenia terenów, systemu zachęt podatkowych, może pobudzić napływ inwestorów zewnętrznych do powiatu oraz wpłynąć na tworzenie nowych miejsc pracy. Również dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna zwiększa atrakcyjność terenów inwestycyjnych w powiecie oraz wpływa na poziom życia mieszkańców.

Czyste środowisko oraz dobre warunki przyrodnicze dla rekreacji i wypoczynku stanowią mocną stronę powiatu. Utworzenie bazy turystycznej wzmocni potencjał turystyczny powiatu i wpłynie na rozwój w regionie coraz bardziej popularnej formy wypoczynku, jaką jest agroturystyka, stanowiąc dodatkowe źródło dochodów dla gospodarstw rolnych.

Równie silną stroną powiatu wąbrzeskiego są korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Zrzeszanie się rolników w grupy producenckie daje możliwość zdobywania szerszego grona odbiorców oraz zwiększa siłę przetargową wobec innych podmiotów.

Szeroki dostęp do instytucji administracji publicznej zapewniających kompleksową obsługę mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu stanowi podstawę do utworzenia subregionu, a więc wzmocnienia znaczenia powiatu na arenie krajowej. Aktywność organizacji pozarządowych (Non Governmental Organizations, NGO) stanowi bez wątpienia silną stronę powiatu. Umiejętność korzystania z funduszy zewnętrznych przez jednostki działające na terenie powiatu oraz funkcjonujący fundusz poręczeń kredytowych potwierdzają efektywne wykorzystanie funduszy unijnych, pomimo skomplikowanych procedur ich pozyskiwania.

Niskie wykształcenie i kwalifikacje mieszkańców powiatu oraz odsetek osób bezrobotnych świadczą o małym potencjale siły roboczej, co wpływa niekorzystnie na wizerunek powiatu jako miejsca lokowania nowych inwestycji. Słaby potencjał wykonawczy w dziedzinie budownictwa, zły stan dróg oraz brak planów zagospodarowania przestrzennego wpływają w sposób negatywny na rozwój gospodarczy, tworząc bariery dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych jak i mieszkańców, którzy chcą rozpocząć własną działalność gospodarczą. Niedostateczna liczba istniejących na terenie

powiatu instytucji wspierających przedsiębiorczość jest słabą stroną powiatu. Może to spowodować, iż nowe podmioty gospodarcze ulokują swoją działalność w innych powiatach.

Lokowanie inwestycji na terenach innych powiatów jest skutkiem niedostatecznej promocji powiatu wąbrzeskiego jako terenu atrakcyjnego inwestycyjnie. Wzrost dysproporcji w rozwoju poszczególnych regionów spowodowany nierównym rozłożeniem inwestycji można zniwelować poprzez promocję powiatu wśród potencjalnych inwestorów oraz działania poprawiające klimat przedsiębiorczości na terenie powiatu.

Do najbardziej istotnych szans rozwoju powiatu niewątpliwie należy planowany na jego terenie przebieg autostrady A1 i bliskość węzła komunikacyjnego oraz utworzenie podstrefy ekonomicznej. Bodziec do inwestowania na terenie powiatu może stanowić ulokowanie się dużych inwestorów w pobliżu powiatu, ale również takie czynniki jak rozwój przetwórstwa spożywczego czy powstanie grup producenckich na terenie powiatu. Poszerzenie oferty edukacyjnej i szkoleniowej dla dorosłych może pomóc w rozwoju zasobów ludzkich powiatu, tworząc wykwalifikowaną siłę roboczą i tym samym szansę na zmniejszenie bezrobocia.

Zagrożeniem dla rozwoju powiatu jest niestabilne prawo, postępująca recentralizacja państwa i nadmierny wpływ polityki na funkcjonowanie samorządu oraz na gospodarkę.

Niezadowalający stan bazy oświatowej, brak odpowiedniej oferty edukacyjnej dla młodzieży i dorosłych, brak placówki opiekuńczo – wychowawczej, niedostateczna liczba lekarzy specjalistów to czynniki negatywnie wpływające na zadowolenie i aktywność mieszkańców w życiu powiatu. Biorąc pod uwagę istniejący niż demograficzny oraz poziom emigracji zarobkowej, dodatkowe zagrożenie stanowi ogólna apatia społeczna. Osoby, które nie decydują się z różnych względów na wyjazd w celach zarobkowych, mogą nie mieć wystarczającej motywacji do podjęcia działań dla poprawienia jakości życia na miejscu. Konsekwencją takiej sytuacji jest duża liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

4. Przegląd planowania strategii

4.1 Identyfikacja problemów

Analiza sytuacji powiatu wąbrzeskiego pod kątem czynników wewnętrznych – słabych stron – pozwala zidentyfikować główne problemy stojące na przeszkodzie dalszemu rozwojowi powiatu. Problemy te wynikają z obecnego stanu zaawansowania procesów społeczno – gospodarczych, struktury funkcjonalno – przestrzennej, stanu infrastruktury społecznej i technicznej oraz niewystarczającego zaangażowania mieszkańców w życie powiatu.

Problem określa się jako negatywny stan o istotnym znaczeniu dla powiatu, występujący w danym okresie. Są to określone uciążliwości, które powodują powstawanie napięć, konfliktów oraz barier odczuwanych przez mieszkańców i podmioty gospodarcze. Usunięcie lub co najmniej złagodzenie owych uciążliwości powinno zostać uznane za priorytetowe i wymaga podjęcia określonych działań.

Główne obszary problemowe rozwoju wchodzące w skład problemu kluczowego rozpatrywane są w dwóch kategoriach strategicznych:

- stopnia zaspokojenia różnorodnych potrzeb mieszkańców i podmiotów gospodarczych,
- sprawności i niezawodności funkcjonowania różnego rodzaju instytucji i urządzeń ze sfery gospodarki, infrastruktury społecznej i technicznej oraz finansów i zarządzania.

Wychodząc z powyższych założeń zidentyfikowano kluczowy problem powiatu wąbrzeskiego, którym jest „*Słaby rozwój gospodarczo-społeczny powiatu*” oraz listę obszarów problemowych, których rozwiązanie lub złagodzenie ich niepożądanych skutków przyczyni się do poprawy stanu obecnego. Poniżej zamieszczono zestawienie sformułowanych obszarów problemowych (kolejność nie spełnia funkcji wartościującej, a jedynie porządkującą):

- Słaby rozwój gospodarczy powiatu
- Mała aktywność mieszkańców
- Słaba lesistość
- Niedostosowana infrastruktura techniczna do potrzeb
- Niedostosowana infrastruktura społeczna do potrzeb

W Załączniku 2 do Aktualizacji Strategii zamieszczono tzw. „drzewo problemów”, czyli przedstawione w formie graficznej obszary problemowe oraz przyczyny ich powstania.

Słaby rozwój gospodarczy powiatu wąbrzeskiego znajduje odzwierciedlenie w niskich dochodach zarówno mieszkańców powiatu, jak i przedsiębiorstw działających na jego terenie oraz w relatywnie wysokim bezrobociu. Przyczyną takiego stanu jest mała liczba podmiotów gospodarczych, słabo rozwinięta sfera usług, niska opłacalność w rolnictwie oraz mało inwestorów zewnętrznych. Mała aktywność mieszkańców ma związek z niskim poziomem wykształcenia bezrobotnych oraz niskimi kwalifikacjami kadr. Słabe tradycje indywidualnej przedsiębiorczości oraz małe zasoby kapitałów własnych w połączeniu z niedostateczną ilością instytucji wspierających przedsiębiorczość powodują brak inicjatyw ze strony działających podmiotów, co osłabia potencjał ekonomiczny regionu.

U podstaw problemu, jakim jest niedostosowana do potrzeb infrastruktura społeczna, leżą następujące zjawiska: niezadowalający stan bazy oświatowej, brak odpowiedniej ilości obiektów sportowych, niedostosowany dom opieki społecznej oraz niewystarczający poziom świadczeń szpitalnych dla mieszkańców, który wynika z nie dofinansowania leczenia szpitalnego, zbyt małej liczby lekarzy oraz przestarzałej bazy szpitalnej.

Na obszar problemowy niedostosowania infrastruktury technicznej do potrzeb składają się następujące czynniki: niewykorzystanie w pełni gazociągu, niewystarczająca sieć kanalizacyjna w gminach i zły stan części sieci wodociągowych oraz niedostosowana do zwiększonego poboru mocy sieć energetyczna. Ponadto niedostateczna wielkość środków finansowych na utrzymanie dróg oraz niedostosowanie parametrów dróg do aktualnego natężenia ruchu wpływają na zły stan dróg w powiecie.

Słabo rozwinięte społeczeństwo obywatelskie oraz niski potencjał organizacji pozarządowych, które mają za zadanie stymulować i wspierać działania prospołeczne pogłębiają problem małej aktywności mieszkańców.

4.2. Strategiczne i operacyjne cele rozwoju powiatu wąbrzeskiego

4.2.1. Wizja powiatu

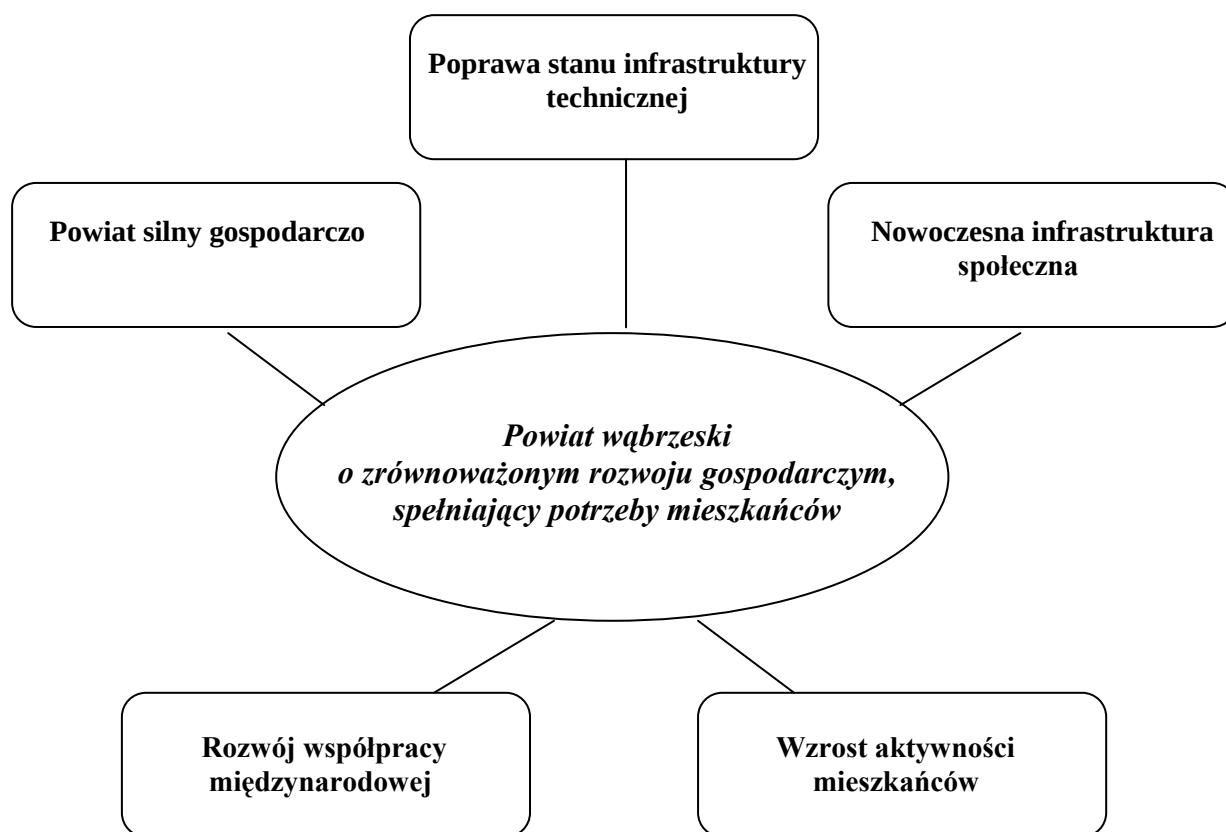
Wizja powiatu to wyobrażenie, pożądany w przyszłości obraz powiatu, do którego należy dążyć. Sformułowanie wizji ma na celu skonkretyzowanie wyobrażeń o powiecie uwzględniające potrzeby jego mieszkańców, dążenia i aspiracje władz, posiadany potencjał i jego wykorzystanie.

Uczestnicząca w warsztatach Grupa Planująca na podstawie Analizy problemów sformułowała wizję powiatu wąbrzeskiego: *Powiat wąbrzeski o zrównoważonym rozwoju gospodarczym, spełniający potrzeby mieszkańców*. Wizja jest wyrazem dążeń ogółu społeczeństwa i punktem wyjścia w procesie wytyczenia następujących celów strategicznych:

- ❖ Powiat silny gospodarczo
- ❖ Poprawa stanu infrastruktury technicznej
- ❖ Nowoczesna infrastruktura społeczna
- ❖ Wzrost aktywności mieszkańców
- ❖ Rozwój współpracy międzynarodowej

Rysunek 1. Wizja powiatu i cele strategiczne

Wypracowany przez Grupę Roboczą zbiór propozycji kierunkowych działań dla realizacji celów nadrzędnych rozwoju powiatu pozwoli na osiągnięcie następujących efektów:

- Wzrost zasobności mieszkańców
- Zmniejszenie bezrobocia
- Ograniczenie grupy osób wykluczonych społecznie
- Wzrost lesistości

4.2.2. Strategiczne i operacyjne cele rozwoju powiatu wąbrzeskiego

Wizja rozwoju powiatu wąbrzeskiego została sformułowana w sposób ogólny. Aby umożliwić jej urzeczywistnienie, wytyczono pięć celów strategicznych, określających podstawowe kierunki, w których należy koncentrować podejmowane działania. Wypracowana koncepcja została przedstawiona w formie graficznej w Załączniku 3. Analiza celów.

Cel strategiczny: Powiat silny gospodarczo

Cel operacyjny:

❖ Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych

Zasób wykwalifikowanej siły roboczej jest istotnym czynnikiem wpływającym na ocenę warunków lokalizacji inwestycji. Wykształcona siła robocza przygotowana do podjęcia nowych zadań sprzyja tworzeniu inwestycji na danym terenie. Zasadniczym działaniem jest rozwój współpracy pomiędzy władzami lokalnymi, przedsiębiorstwami oraz jednostkami edukacyjnymi w zakresie profilowania lokalnego systemu edukacyjnego. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy jest działaniem priorytetowym dla dostosowania kwalifikacji zawodowych siły roboczej do istniejącego na danym obszarze zapotrzebowania.

Warunki nauczania, wraz z odpowiednią ofertą edukacyjną, stanowią istotny element usprawniający proces kształcenia. Dla podniesienia jakości edukacji oferowanej przez szkoły zawodowe, władze powiatu planują poprawę jakości bazy dydaktycznej Zespołu Szkół Zawodowych.

Cel operacyjny:

❖ Wzrost przedsiębiorczości na terenie powiatu

Dla pobudzenia przedsiębiorczości przygotowana zostanie aktualna oferta inwestycyjna powiatu, która będzie regularnie weryfikowana i aktualizowana, aby inwestorzy mogli na bieżąco śledzić możliwości lokowania swojego kapitału w regionie. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania w gminach jest warunkiem przygotowania takiej oferty.

Opracowanie programu rozwoju obszarów turystycznych oraz planu tras turystycznych i ścieżek rowerowych może ożywić ruch turystyczny – rekreacyjny w powiecie. Zwiększony napływ turystów będzie procentować większymi dochodami z tytułu udostępnienia dysponowanej bazy turystycznej.

Instytucje otoczenia biznesu odgrywają istotną rolę w rozwoju przedsiębiorczości i działalności innowacyjnej. Poprzez zapewnienie przedsiębiorstwom dostępu do wysokiej jakości

świadczonych usług, pobudzają i wzmacniają ich współpracę ze sferą badawczo-rozwojową. Podnoszą również liczbę wdrażanych innowacji, wspierają transfer technologii oraz zwiększają dostępność firm do kapitału. Rola, jaką instytucje okołobiznesowe odgrywają w pobudzaniu przedsiębiorczości jest powodem, dla którego władze powiatu chcą zapewnić instytucjom otoczenia biznesu wsparcie organizacyjne i finansowe.

Cel operacyjny:

❖ Rozwinięta sfera usług

Sfera usług w powiecie wąbrzeskim nie jest wystarczająco rozwinięta, co zaniża poziom rozwoju gospodarczego na tym terenie. Podjęte zostaną działania wspierające rozwój sfery usługowej, jak np. wsparcie działalności Funduszu Poręczeń Kredytowych czy przygotowanie terenów pod działalność usługową, co przyczyni się do intensyfikacji przedsięwzięć gospodarczych, a tym samym zmniejszenia bezrobocia w powiecie.

W celu stworzenia na terenie powiatu wąbrzeskiego warunków podobnych do panujących w specjalnych strefach ekonomicznych, jednym z działań będzie utworzenie systemu zachęt podatkowych dla przedsiębiorstw, w szczególności tych wdrażających nowe technologie oraz tworzących nowe miejsca pracy.

Cel operacyjny:

❖ Pozyskanie terenów inwestycyjnych przy obwodnicy i ich promocja

Możliwości komunikacyjne wynikające ze struktury sieci dróg w powiecie są dla inwestorów jednym z kluczowych czynników decydujących o wyborze lokalizacji inwestycji. Przy obecnym kształcie i zużyciu dróg w powiecie, budowana obwodnica znacznie podniesie walory terenów inwestycyjnych znajdujących się w jej sąsiedztwie. Pozyskanie tych terenów w celu uzbrojenia i udostępnienia inwestorom nie tylko wpłynie pozytywnie na rozwój przedsiębiorczości, lecz także będzie stanowił dodatkowe źródło przychodów powiatu.

Sposób, w jaki prezentuje się dany region na zewnątrz, ma istotny wpływ na jego postrzeganie przez obecnych i potencjalnych partnerów zewnętrznych, krajowych czy zagranicznych. Promocja zdaje się być podstawowym narzędziem kształtowania pozytywnego wizerunku regionu. Dlatego, aby zachęcić potencjalnych inwestorów do lokowania kapitału w regionie, zostaną podjęte działania promujące powiat jako atrakcyjny inwestycyjnie.

Planuje się zintensyfikować działania promujące powiat wąbrzeski również pod kątem atrakcyjnego miejsca rekreacji i wypoczynku. Zakres planowanych zadań obejmuje różne sfery,

od organizacji różnego rodzaju imprez kulturalnych, po identyfikację „produktu”, który by wyróżnił powiat na tle województwa. Koordynacja gminnych i powiatowych przedsięwzięć promocyjnych pozwoli na ukształtowanie jednolitego i spójnego wizerunku powiatu. Ogół działań ma być poparty tworzeniem wydawnictw reklamowych oraz współpracą z mediami o różnym zasięgu.

Cel operacyjny:

❖ Rentowna produkcja rolna

Powiat wąbrzeski charakteryzuje duża ilość gospodarstw rolnych, z których znaczna część prowadzi wyłącznie działalność rolniczą. Ponad 48,2 % pracujących zajmuje się rolnictwem. W celu podwyższenia rentowności działalności, z której utrzymuje się tak liczna grupa mieszkańców powiatu, jednym z działań jest zapewnienie wsparcia organizacyjno – prawnego dla grup producenckich oraz wsparcia działalności statutowej.

Kursy i szkolenia z zakresu ekonomii i wdrażania technologii zapewnią rolnikom dostęp do wiedzy, która – wykorzystana w praktyce – pozwoli zwiększyć produktywność i osiągnąć wyższe dochody. Zapewnione zostaną również usługi doradcze oraz szkolenia będące wsparciem dla gospodarstw rolnych różnicujących prowadzoną działalność.

Powiat wąbrzeski należy do najslabiej zalesionych regionów w województwie kujawsko-pomorskim, z zaledwie dwoma znaczącymi kompleksami leśnymi. Urodzajne gleby i rozdrobniona gospodarka rolna są głównymi przyczynami odlesienia. Wskaźnik lesistości wynosi zaledwie 7,7%, dlatego tak istotnym zagadnieniem jest planowane wsparcie działań prowadzących do zwiększenia zalesienia.

Cel strategiczny: *Poprawa stanu infrastruktury technicznej*

Cel operacyjny:

❖ Poprawa stanu dróg

Jednym ze strategicznych kierunków rozwoju powiatu wąbrzeskiego powinna być modernizacja i rozbudowa istniejącego układu komunikacyjnego. Przebudowa drogi Wąbrzeźno – Kowalewo Pomorskie, remont wybranych dróg powiatowych oraz budowa nowych i modernizacja istniejących ważnych dróg w powiecie znacznie usprawnią ruch komunikacyjny na terenie powiatu oraz udostępnią i uatrakcyjnią tereny inwestycyjne znajdujące się przy drogach. Sprawny układ komunikacyjny zachęci potencjalnych inwestorów do lokowania kapitałów na terenach powiatu.

Cel operacyjny:**❖ Poprawa stanu sieci wodno – kanalizacyjnej**

Poprawa stanu istniejącej infrastruktury wodno – kanalizacyjnej, jako ważnego elementu infrastruktury technicznej finansowana będzie ze środków unijnych oraz ze środków pochodzących z budżetu miasta i budżetów gmin. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz sieci wodociągowej pozwoli m.in. na uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje.

Stan środowiska naturalnego ma duże znaczenie dla warunków życia mieszkańców powiatu. Brany jest on pod uwagę przy wyborze lokalizacji inwestycji, a także ma bezpośredni związek z turystyką. Obecnie w powiecie funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków. Modernizacja istniejących oraz budowa nowych oczyszczalni jest zatem niezbędnym elementem ochrony naturalnych walorów przyrodniczych przed zanieczyszczeniami komunalnymi.

Cel operacyjny:**❖ Efektywne wykorzystanie gazociągu**

Rozwinięta infrastruktura techniczna przyczyni się do poprawy warunków życiowych mieszkańców. Budowa i rozbudowa sieci gazowej średniego ciśnienia ma na celu doprowadzenie gazu do coraz większego grona odbiorców. Obejmując również tereny inwestycyjne, zwiększa ich atrakcyjność, zachęcając potencjalnych inwestorów do lokowania kapitału na uzbrojonych terenach.

Cel operacyjny:**❖ Rozwinięty system sieci informatycznych**

Rozwój społeczeństwa informacyjnego zdeterminowany jest w głównej mierze dostępem do informacji. Im pełniejszą informacją społeczeństwo dysponuje, tym lepiej jest ją w stanie wykorzystać. Biorąc pod uwagę obecne w powiecie możliwości dostępu do źródeł informacji, pierwszorzędnym zadaniem w tym zakresie powinno być rozprowadzenie sieci szerokopasmowej na terenie powiatu. Realizacja tego działania umożliwi mieszkańcom oraz podmiotom gospodarczym nieskrępowany dostęp do światowych zasobów wiedzy.

Cel operacyjny:**❖ Dostosowanie sieci energetycznej do potrzeb**

Aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego jest warunkiem dostosowania sieci energetycznej do potrzeb odbiorców. Modernizacja sieci ma zapewnić lepsze wykorzystanie i szerszy dostęp do energii elektrycznej dla mieszkańców oraz uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje.

Cel operacyjny:**❖ Skuteczny system segregacji odpadów**

Stan środowiska naturalnego, jako istotny czynnik wpływający na ocenę warunków życiowych na danym terenie, wpływa tym samym na zadowolenie mieszkańców. W celu poprawy czy utrzymania danego stanu środowiska, działaniem, które będzie realizowane wspólnie z mieszkańcami powiatu, jest segregacja odpadów u źródła. Dodatkowo, edukacja społeczeństwa z zakresu ochrony środowiska ma wzmocnić przekonanie mieszkańców powiatu o słuszności podejmowania takich działań jak segregacja odpadów.

Cel strategiczny: *Nowoczesna infrastruktura społeczna***Cel operacyjny:****❖ Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych**

Podjęte zostaną działania takie jak np. dostosowanie przejść dla pieszych poprzez likwidację wysokich krawężników, budowa podjazdów przed wejściami do budynków, poszerzenie (w miarę możliwości) przejść i korytarzy itp., które pozwolą osobom niepełnosprawnym, korzystać z obiektów użyteczności publicznej.

Cel operacyjny:**❖ Różnorodna oferta kulturalna dla mieszkańców i przyjezdnych**

W procesie określania celów, których realizacja pozwoli na zgodny z wizją rozwój powiatu, nie pominięto zagadnień związanych z rozwojem kulturalnym jego mieszkańców. Działania w tym zakresie obejmą edukację kulturalną oraz wspieranie inicjatyw kulturalnych, zapewniając również zaplecze techniczne potrzebne do realizacji zadań związanych z animacją kultury.

Cel operacyjny:**❖ Poszerzenie zakresu i podniesienie jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych**

Jakość świadczeń zdrowotnych i ich dostępność dla mieszkańców powinny stanowić kluczowe kryterium wyboru podejmowanych działań oraz punkt wyjścia przy określaniu stopnia realizacji zaplanowanych zadań. Działaniem planowanym jest modernizacja budynków i pomieszczeń szpitala, zwiększenie ilości aparatury i sprzętu medycznego, a także poszerzenie grona lekarzy specjalistów. Zaplanowany zakres działań bez wątpienia podniesie jakość udzielanych usług i zwiększy dostęp mieszkańców do świadczeń zdrowotnych.

Cel operacyjny:**❖ Nowoczesna, dobrze wykorzystana baza edukacyjna**

Rozwój powiatu zdeterminowany jest po części przez poziom wykształcenia mieszkańców. Edukacja dzieci i młodzieży stanowi ważny element rozwoju społeczeństwa lokalnego. Planuje się wspierać placówki oświatowe w zakresie modernizacji warunków lokalowych, wyposażenia technicznego czy naukowego oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli. Utworzenie systemu stypendialnego dla uzdolnionej młodzieży będzie stanowić zachętę dla uczniów do wyteżonej pracy oraz nagrodę za bardzo dobre wyniki w nauce.

Edukacja dorosłych stanowi ważny element walki z bezrobociem w powiecie. Współpraca z pracodawcami w sferze kształcenia praktycznego pomoże dostosować profil nauczania do potrzeb rynku. Odpowiednia promocja oferty edukacyjnej zapewni dostęp do informacji dla zainteresowanych dalszym kształceniem się.

Cel operacyjny:**❖ Rozszerzenie oferty pomocy społecznej**

W ramach tego celu jednostki samorządów terytorialnych muszą zadbać o odbiorców pomocy społecznej. Planowane są takie działania jak unowocześnienie domu pomocy społecznej, tworzenie środowiskowego domu samopomocy oraz utworzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Warunki mieszkalne ubogich rodzin wymuszają na samorządach zapewnienie szerszego dostępu do mieszkań chronionych.

Cel operacyjny:**❖ Nowoczesna baza sportowa i rekreacyjna**

Realizacja działań z zakresu sportu i rekreacji wpłynie pozytywnie nie tylko na poziom kultury fizycznej mieszkańców, ale również będzie stanowić dodatkową atrakcję turystyczną. Poszerzenie gamy obiektów sportowych i ich modernizacja zachęci potencjalnych użytkowników do częstszego korzystania. Zagospodarowanie wolnych terenów wokół jezior połączone z budową bazy rekreacyjnej wzmoże ruch turystyczny na terenie powiatu.

Cel strategiczny: *Wzrost aktywności mieszkańców*

Jednym z mierników aktywności mieszkańców jest powstawanie coraz to nowszych organizacji pozarządowych. Organizacje te zwane również społecznymi lub użyteczności publicznej koncentrują swoją działalność dla dobra publicznego. Aktywność mieszkańców będzie pobudzana nie tylko promocją samej aktywności lokalną, lecz także poprzez wsparcie rozwoju organizacji o tym profilu działalności.

Cel operacyjny:**❖ Powołanie forum ds. społecznych i kulturalnych**

Powołanie Forum do spraw społecznych i kulturalnych ma na celu harmonizację zadań społecznych oraz kulturalnych. Forum usprawni działania podejmowane na terenie powiatu, koordynując inicjatywy poszczególnych jednostek samorządu oraz usprawniając przepływ informacji między nimi.

Cel strategiczny: *Rozwój współpracy międzynarodowej*

Kontakty powiatu z innymi krajami dają możliwość zdobycia cennej wiedzy. Rozwój współpracy biznesowej, wymiana doświadczeń i poglądów z różnych dziedzin życia, może pomóc polskiej stronie w rozwoju gospodarczo – społecznym. Umożliwi również młodszym mieszkańcom poznać nową kulturę, nowe zwyczaje, a także nawiązać nowe znajomości.

4.3. Matryca realizacji Strategii Rozwoju Powiatu

Tabela 2. Matryca realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego

Cele/Rezultaty	Miernik/ Wskaźnik	Informacja o mierniku	Założenia/ Zagrożenia
Powiat Wąbrzeski o zrównoważonym rozwoju gospodarczym, spełniający potrzeby mieszkańców	Stopa bezrobocia nie większa niż: 24% w 2009 r. 19% w 2012 r. 15% w 2015 r.	PUP	- Restrykcyjna polityka fiskalna Państwa - Bariery administracyjne w dostępie do środków UE - Recentralizacja Państwa - Polityka Państwa przyjazna gospodarce - Uproszczenie procedur w dostępie do środków UE - Bardzo dobra współpraca powiatu z gminami, gdzie powiat jest liderem inicjującym działania
Powiat silny gospodarczo	1. Dochód budżetu gmin /1 mieszkańca - wzrost o min. 2% rocznie 2. Wzrost lesistości powiatu o nie mniej niż 2% do 2015 r.	WUS MF ODR PODGiK	
Poprawa stanu infrastruktury technicznej	1. Dostępność do wodociągów i kanalizacji mieszkańców powiatu w co najmniej 80% 2. Przebudowa 12 km dróg powiatowych 3. Remont 33 km dróg powiatowych	MZECWiK ZDP	
Nowoczesna infrastruktura społeczna	1. Nowoczesny dom opieki społecznej dostosowany dla niepełnosprawnych i ludzi w podeszłym wieku do 2010 r. 2. Objęcie co najmniej 10 osób rocznie systemem stypendialnym (młodzież uzdolniona różnego szczebla)	Starostwo PCPR DPS	
Wzrost aktywności mieszkańców	1. Wzrost ilości NGO's o nie mniej niż 5 do 2015 r. 2. Powstanie LOT do 2008r. 3. Kulturalno-sportowe 2 imprezy o charakterze powiatowym 4. Przygotowanie programów grup wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Starostwo	
Rozwój współpracy międzynarodowej	Znalezienie 1 partnerskiego zagranicznego subregionu do współpracy	Starostwo	

5. Wdrażanie Strategii oraz jej monitorowanie

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego wskazuje główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego zamierzone w okresie 2007-2015. Dokument zawiera uzgodnione: wizję rozwoju, cele strategiczne, cele i działania operacyjne.

Koncepcja realizacji strategii zakłada, że podmiotami ją realizującymi będą wszyscy zainteresowani pomyślnym rozwojem powiatu wąbrzeskiego. Niemniej w jej realizacji rolę szczególną przypisuje się samorządom lokalnym na terenie powiatu, samorządowi powiatowemu jako inicjatorowi sporządzenia tej strategii, samorządom miasta Wąbrzeźno i gmin wiejskich: Dębowa Łąka, Książki, Płużnica i Wąbrzeźno. Przedstawiciele samorządów lokalnych powinni pełnić rolę inspirującą względem innych podmiotów: instytucji, organizacji społecznych, przedsiębiorców, grup obywateli itd. Realizujący strategię rozwoju winni otrzymywać wsparcie ze strony samorządu województwa i jednostek terenowej administracji rządowej.

Oprócz wyżej wymienionych jednostek, do podmiotów odpowiedzialnych za realizację Strategii należą:

- ◆ mieszkańcy miasta lub ich reprezentanci,
- ◆ podmioty gospodarcze,
- ◆ administracja rządowa szczebla centralnego (poszczególne ministerstwa i urzędy centralne),
- ◆ administracja ogólna i centralna,
- ◆ urząd wojewody i podległe mu służby,
- ◆ instytucje i organizacje naukowe, badawczo-rozwojowe oraz szkoły wyższe,
- ◆ instytucje upowszechniania kultury i sztuki oraz służby zdrowia,
- ◆ instytucje wchodzące w skład tzw. otoczenia biznesu (np. banki, fundacje, agencje),
- ◆ organizacje i instytucje międzynarodowe,
- ◆ organizacje zawodowe i społeczne (np. izby gospodarcze, stowarzyszenia zawodowe, kulturalne, sportowe, organizacje ekologiczne).

Skutecznym sposobem realizacji strategii jest jej przełożenie na krótkookresowe plany operacyjne, zawierające szczegółowe plany inwestycyjne. Ich sporządzanie jak i realizacja są administracji samorządowej powszechnie znane.

Zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne realizacji strategii nakazują, aby co jakiś czas dokonywać jej przeglądu z punktu widzenia aktualności jej postanowień w momencie przeglądu, stopnia dotychczasowej realizacji oraz możliwości dalszej realizacji. Dlatego też

użytecznym jest wskazanie podmiotu, który będzie na bieżąco obserwował proces realizacji strategii i stosownie do wyników tej obserwacji sugerował odnośne postępowanie np. jej aktualizację. Wybór podmiotu, który będzie monitorował proces realizacji strategii winien być dokonany na jego początku. Rozwiązania mogą tu być różne. W konkretnym przypadku powiatu wąbrzeskiego, w którym inicjatywa opracowania strategii rozwoju wyszła od przedstawicieli samorządu powiatowego, rolę taką może pełnić np. wyznaczona do tego zadania jednostka organizacyjna w strukturze Starostwa Powiatowego, jak również inny podmiot, np. stowarzyszenie, agencja rozwoju lokalnego itp., który podjąłby się wykonania takiego zadania. Ostatnia propozycja wydaje się być bardziej wskazana, bowiem tego rodzaju podmiot - obok zadania monitorowania strategii - mógłby również integrować partnerów dla współfinansowania zadań, a nawet być w ich imieniu beneficjentem projektów wspieranych środkami UE. Kwestia ta winna być w najbliższym czasie rozstrzygnięta.

6. Źródła finansowania zadań postulowanych strategią rozwoju

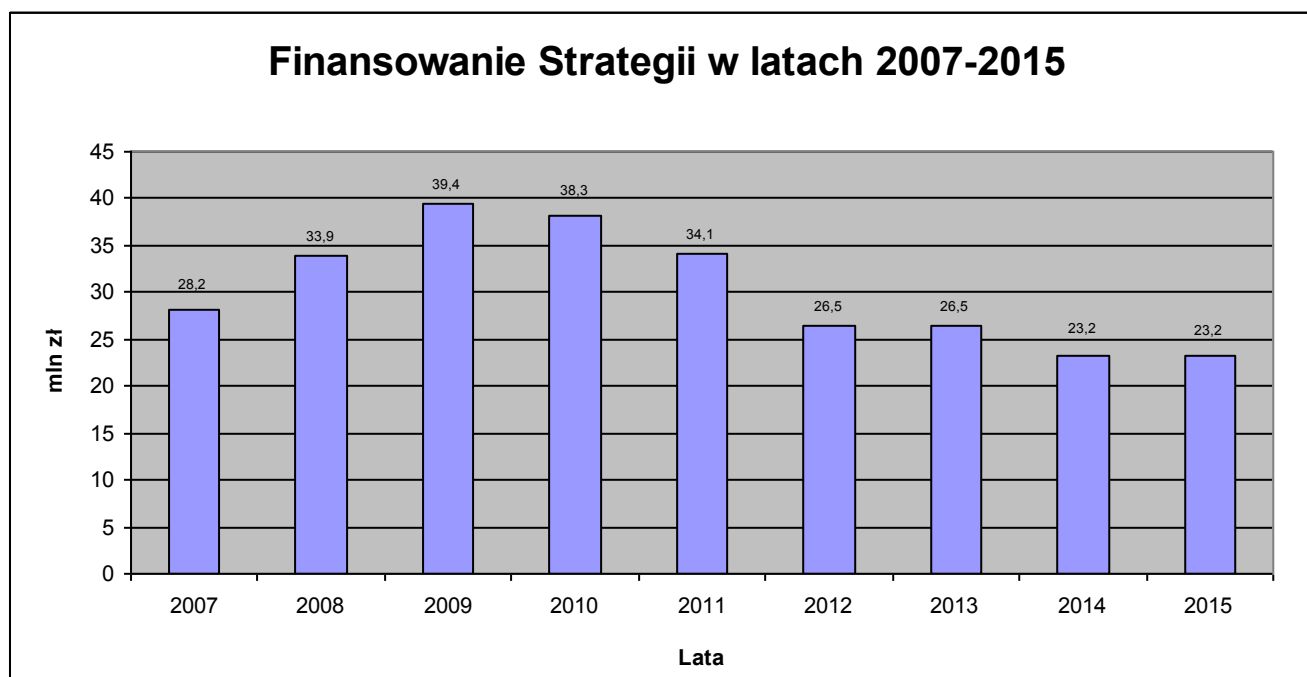
Szacowane koszty zadań inwestycyjnych, które zdefiniowano podczas dyskusji nad strategią rozwoju – 273,23 mln PLN, ilustrują zarówno skalę potrzeb jak i oczekiwania. Jedne i drugie są ogromne i dobitnie ukazują stan wyzwania jakie dyktuje przyszłość.

Można wymienić następujące źródła finansowania działań zawartych w Strategii Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego:

- ◆ budżet powiatu,
- ◆ budżet miasta,
- ◆ budżety gmin,
- ◆ budżet województwa kujawsko-pomorskiego,
- ◆ budżet państwa,
- ◆ Agencja Nieruchomości Rolnych,
- ◆ Mechanizmy Finansowe (Norweski Mechanizm Finansowy i EOG),
- ◆ Ministerstwo Edukacji Narodowej,
- ◆ Narodowy Fundusz Zdrowia,
- ◆ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ◆ Polski Związek Wędkarski,
- ◆ środki Unii Europejskiej,
- ◆ środki osób prywatnych,
- ◆ środki właścicieli obiektów,
- ◆ środki zakładów pracy,
- ◆ środki sponsorów, inwestorów,
- ◆ środki organizacji pozarządowych.

Wykres 1. Finansowanie Strategii Rozwoju Powiatu Wąbrzeskiego w latach 2007-2015

Analiza sytuacji finansowej samorządów lokalnych na terenie powiatu wskazuje, że aktualne i przyszłe ich zdolności inwestowania są bardzo ograniczone. Na tle ujawnionych potrzeb, wydatki inwestycyjne dotąd ponoszone w gminach zapewne były na miarę ich możliwości i nie były duże, o czym informuje ich udział w strukturze wydatków. Według ostatnich dostępnych danych Regionalnej Izby Obrachunkowej za rok 2004, poziom inwestycji samorządów lokalnych w stosunku do ich dochodów wynosił w gminie: Dębowa Łąka 6,7%, Książki 0,9%, Płużnica 1,5%, Wąbrzeźno 10,5% i w mieście Wąbrzeźnie 6,7%. Jednocześnie budżety tych samorządów były obciążone zobowiązaniami, głównie w następstwie pobranych wcześniej kredytów i pożyczek. W budżecie gminy Dębowej Łąki było to zobowiązanie w wielkości tylko 0,5% w stosunku do dochodów, w gminie Książki 20,9%, w gminie Płużnica 8,7%, w gminie Wąbrzeźno 22,4% i największe względem dochodów w budżecie miasta Wąbrzeźna 41,1%. Zatem wykonanie zadań zapisanych w strategii musi poprzedzić pozyskanie odpowiednich środków finansowych.

Krajowe źródła funduszy publicznych: budżetu państwa, agencji rządowych, funduszy celowych, samorządu województwa wydają się niezbyt zasobne i raczej słabo dostępne. Dlatego też, ważnym staje się poszukiwanie nowych źródeł finansowania rozwoju. Mogą być nimi fundusze prywatne oraz fundusze Unii Europejskiej. Szczególnie te ostatnie mogą stać poważnym źródłem finansowania rozwoju po 2006 r. Wstępnie szacowany wkład Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego do budżetu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 - 2013 to 930 mln Euro, czyli około 3,7 mld PLN dla całego województwa. Dla powiatu takiego jak wąbrzeski, dostępne będą także środki Europejskiego Funduszu Społecznego

oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich. Wymienione fundusze dostępne będą na wyraźnie określonych warunkach i na wyraźnie określone cele.

W najbliższym czasie winien być dokonany wybór zadań inwestycyjnych spełniających warunki finansowego wsparcia ich realizacji środkami Unii Europejskiej. Zadania takie, zgodnie z wymogami poszczególnych programów operacyjnych winny być przygotowane do przedłożenia ich w formie projektów.

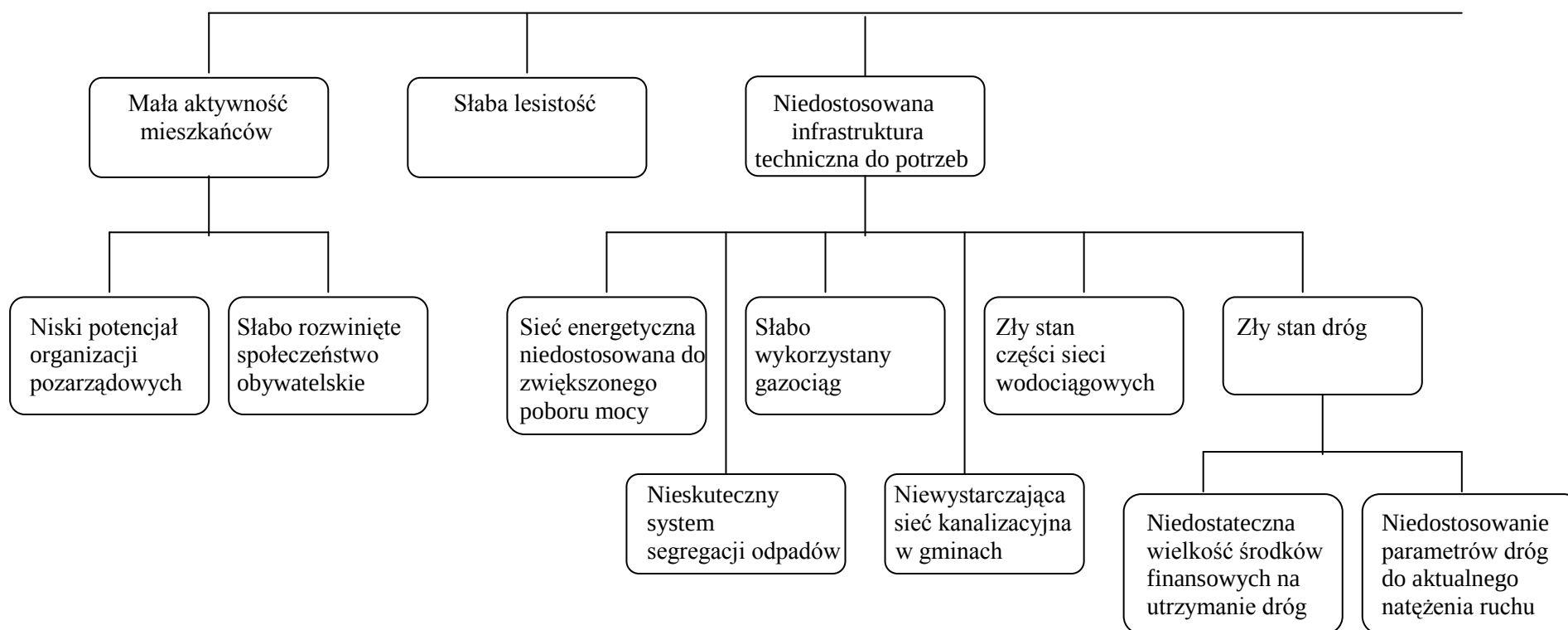

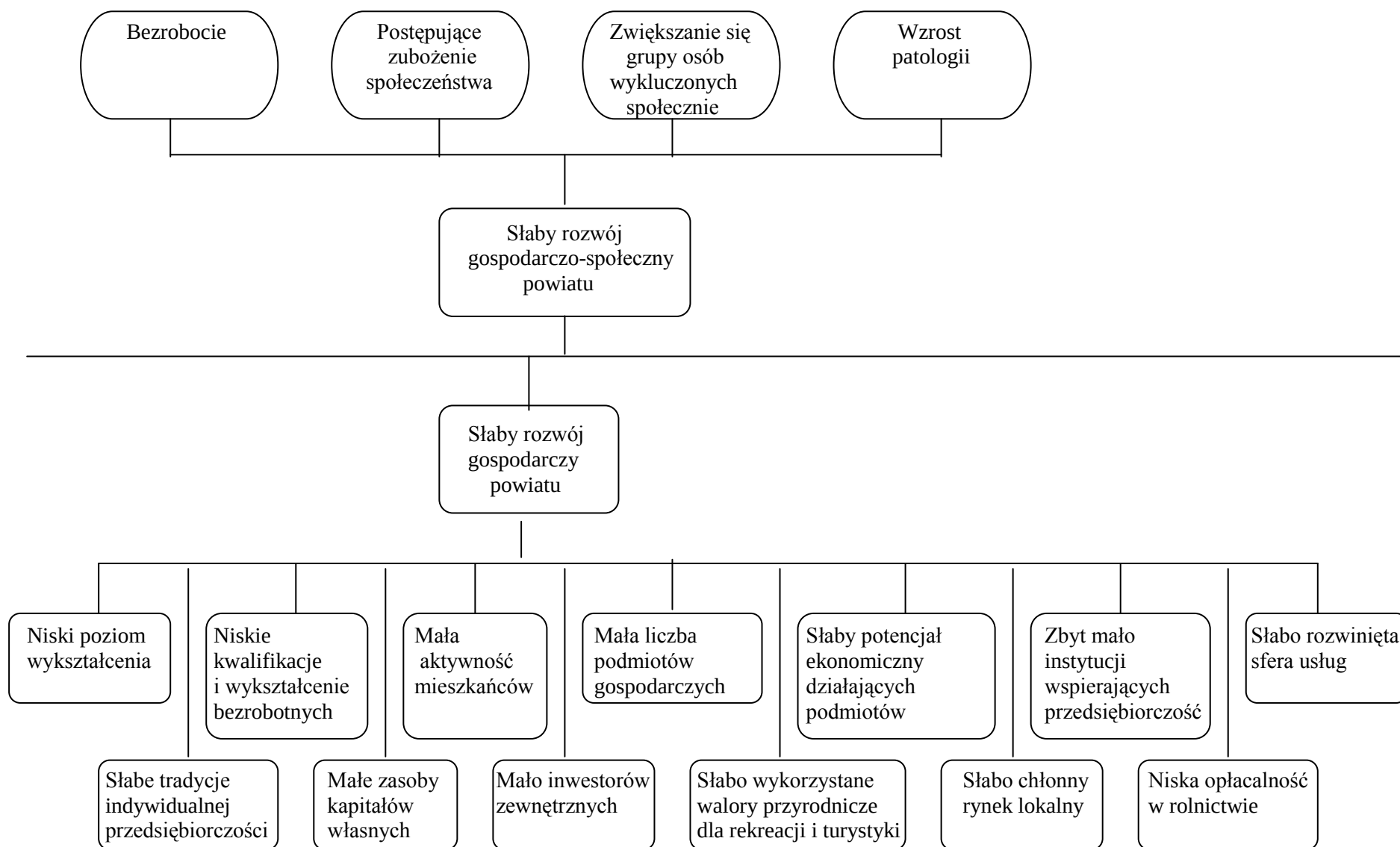
Załącznik 1. Zespół planujący

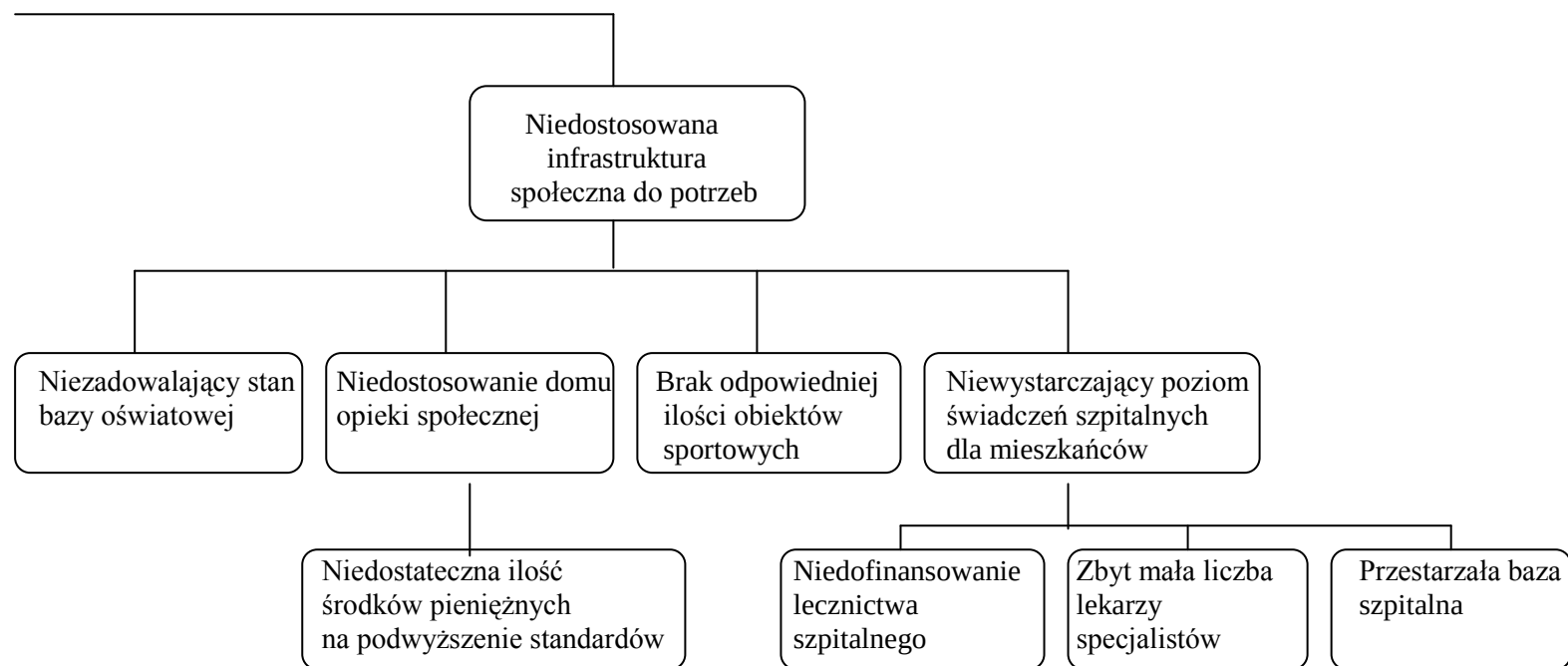
Nazwisko i imię	Miejsce pracy
Afelt Marian	Urząd Gminy Dębowa Łąka
Bas Krzysztof	Zarząd Dróg Powiatowych
Błazejewicz Jan	Urząd Gminy Wąbrzeźno
Bytnar Stanisław	Zespół Szkół Zawodowych Wąbrzeźno
Dombrowski Wojciech	Powiatowy Urząd Pracy Wąbrzeźno
Dudek Benedykt	Starostwo Powiatowe
Eichberger Karol	Starostwo Powiatowe
Husarz Mieczysław	Urząd Gminy Książki
Jaranowski Jan	Urząd Gminy Książki
Koszuta Bogdan	Burmistrz Wąbrzeźna
Kowaliszyn Marta	Warsztat Terapii Zajęciowej
Krawczyk Józef	Starostwo Powiatowe
Krzyżanowska Danuta	Starostwo Powiatowe
Linetty Eugeniusz	Rada Powiatu
Łęgowska Anna	Urząd Gminy Dębowa Łąka
Maciaszek Czesława	Rada Powiatu
Maćkiewicz Krzysztof	Starostwo Powiatowe
Marcinkowski Janusz	Urząd Gminy Płużnica
Markiewicz Zbigniew	Rada Miejska w Wąbrzeźnie
Markowski Marek	Urząd Miejski w Wąbrzeźnie
Mech Jerzy	Miejski Zakład Energetyki Ciepłej Wodociągów i Kanalizacji Sp. z oo.
Michewicz Andrzej	Wąbrzeski Dom Kultury
Molczyński Józef	Rada Powiatu
Neumann Michał	Dom Pomocy Społecznej w Wąbrzeźnie
Okoński Waldemar	Urząd Gminy Płużnica
Oleś Marek	Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego Wąbrzeźno
Pajak Stanisław	Kujawsko – Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego; Rejonowy Zespół Doradców Wąbrzeźno
Paszotta Alicja	Zespół Szkół we Wroniu
Portalski Michał	Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa
Przybyłowska Justyna	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie
Puchała Adam	Rada Powiatu
Ścigniejew Tomasz	Starostwo Powiatowe
Tęcza Jerzy	Starostwo Powiatowe
Tomasik Mirosława	Towarzystwo Rozwoju Gminy Płużnica; Lokalna Grupa Działania Wieczno
Tymanowski Jarosław	Urząd Gminy Płużnica
Wetzel Anna	Starostwo Powiatowe
Wicher Czesław	Szpital Powiatowy w Wąbrzeźnie
Wilczyński Zenon	Gmina Wąbrzeźno; Lokalna Grupa Działania Wieczno
Zakrawacz Maria	Starostwo Powiatowe
Zdziebłowski Marcin	Urząd Gminy Wąbrzeźno
Zieliński Andrzej	Lipnica

Załącznik 2. Analiza problemów

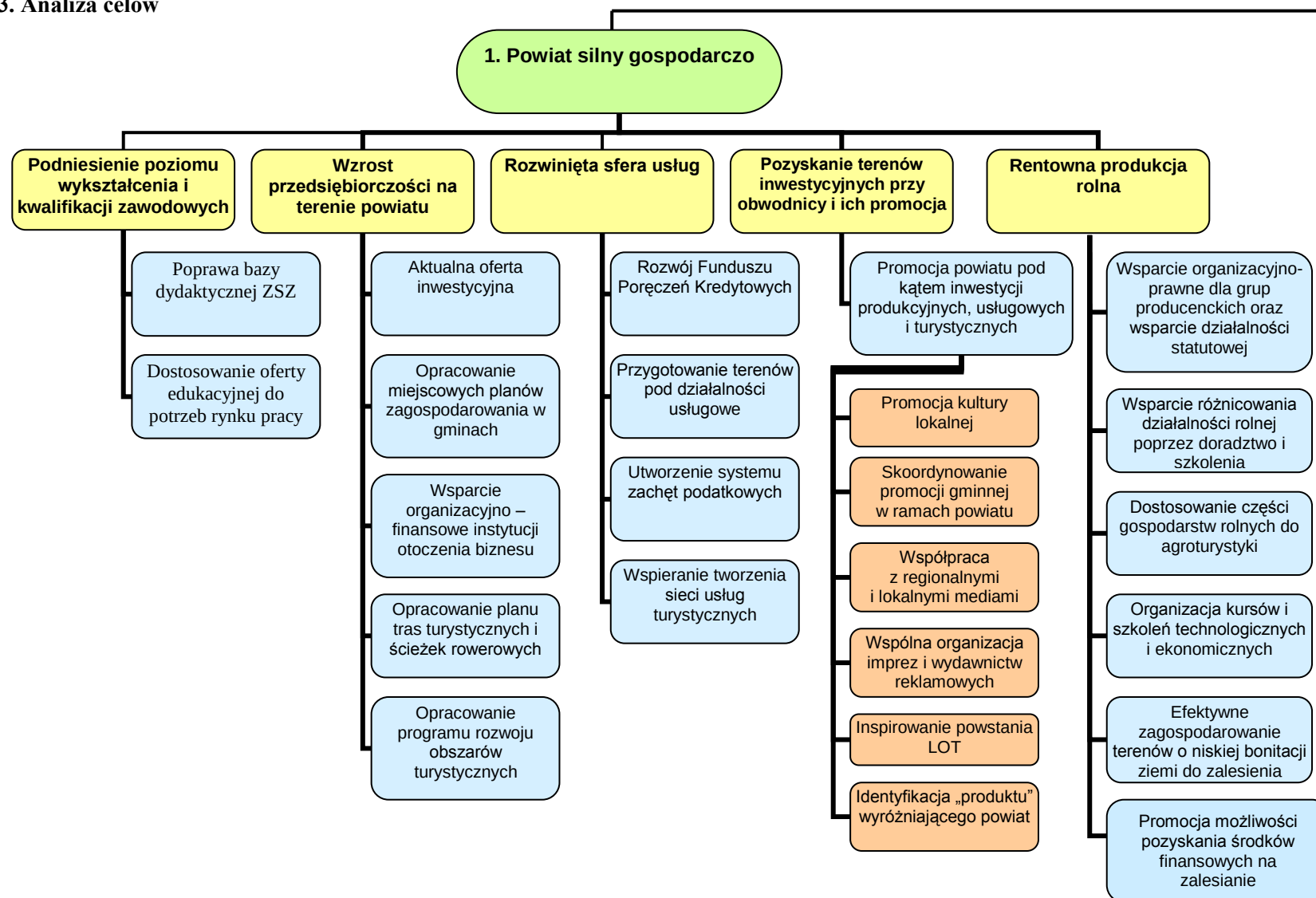

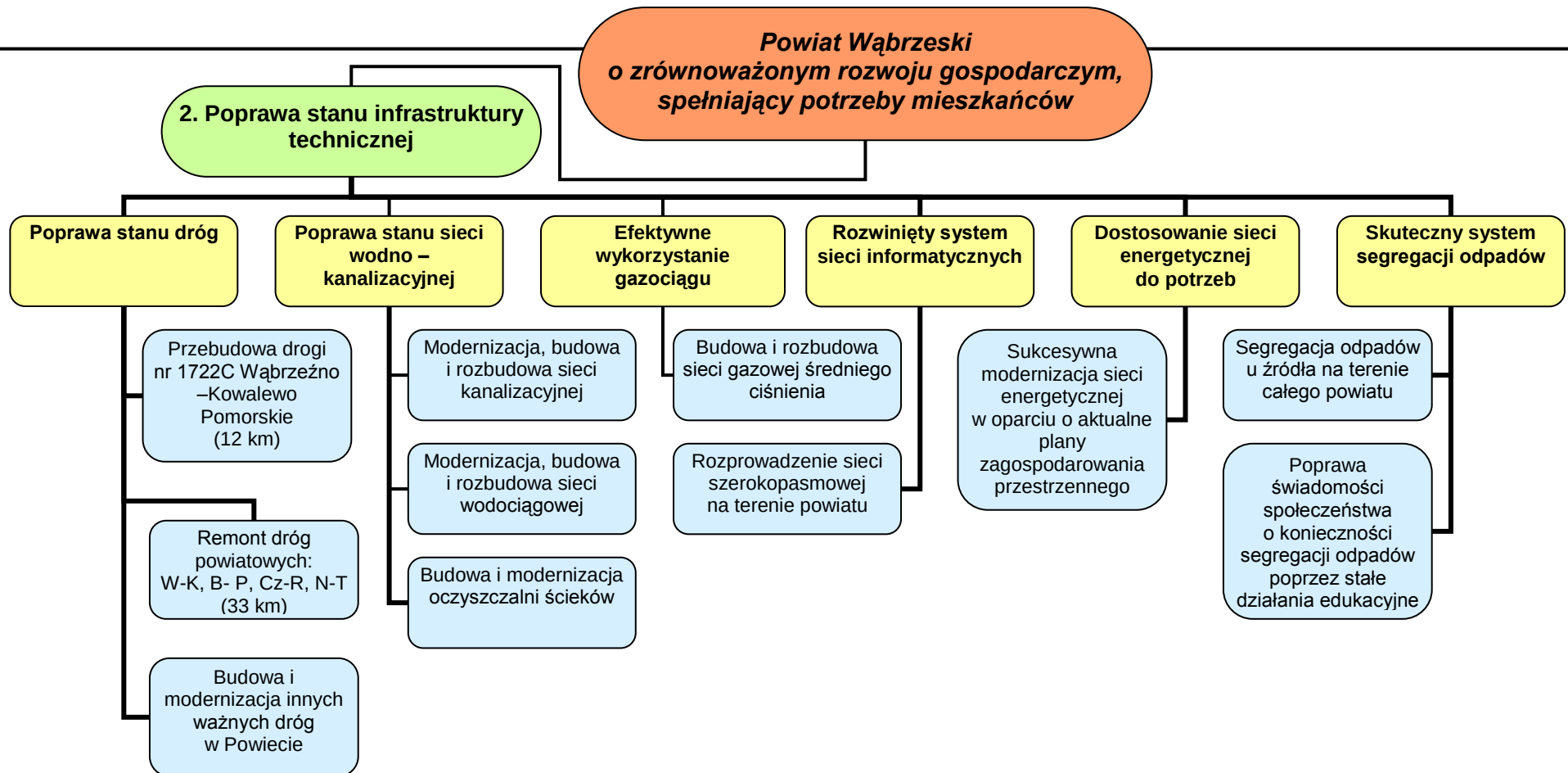

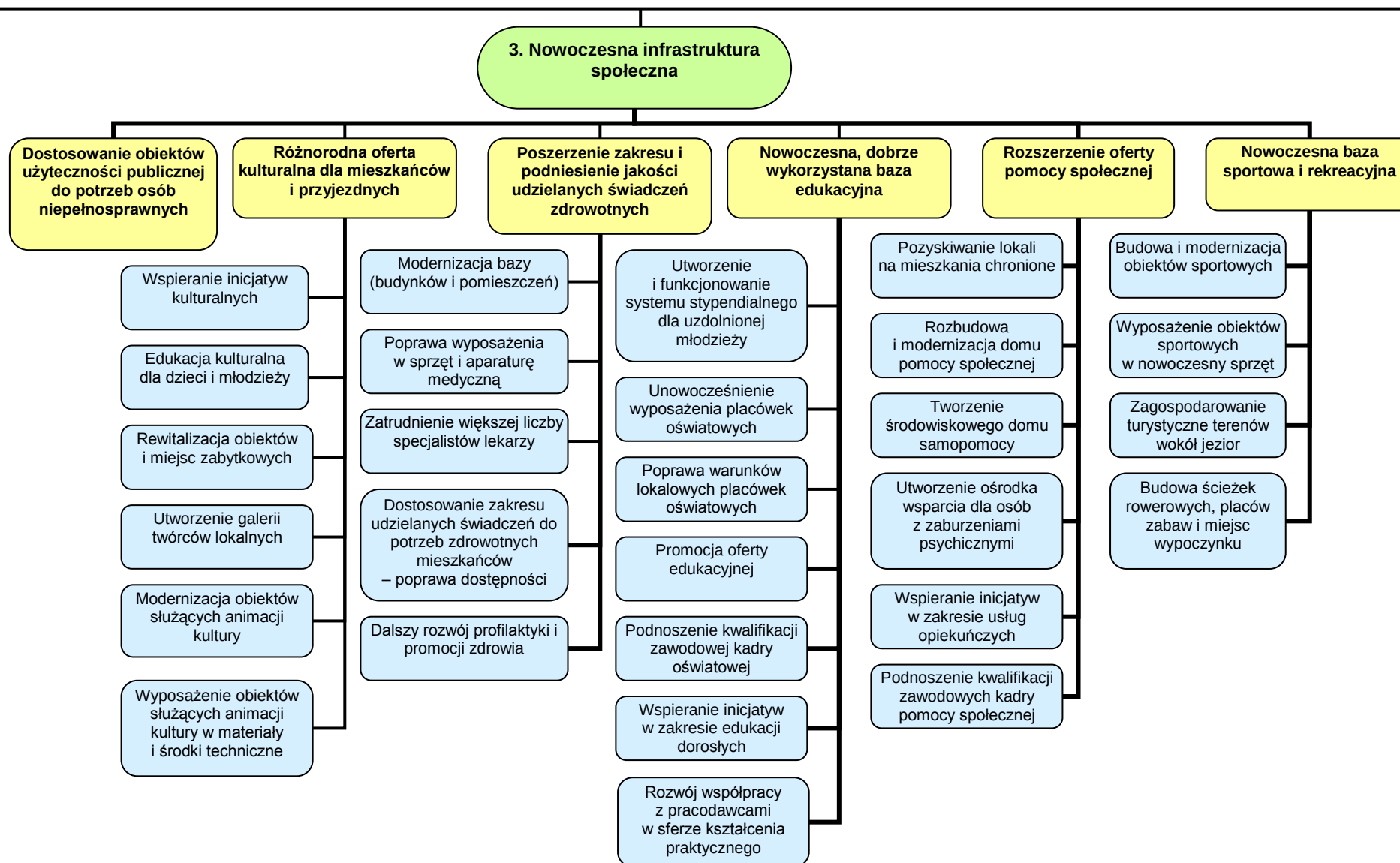

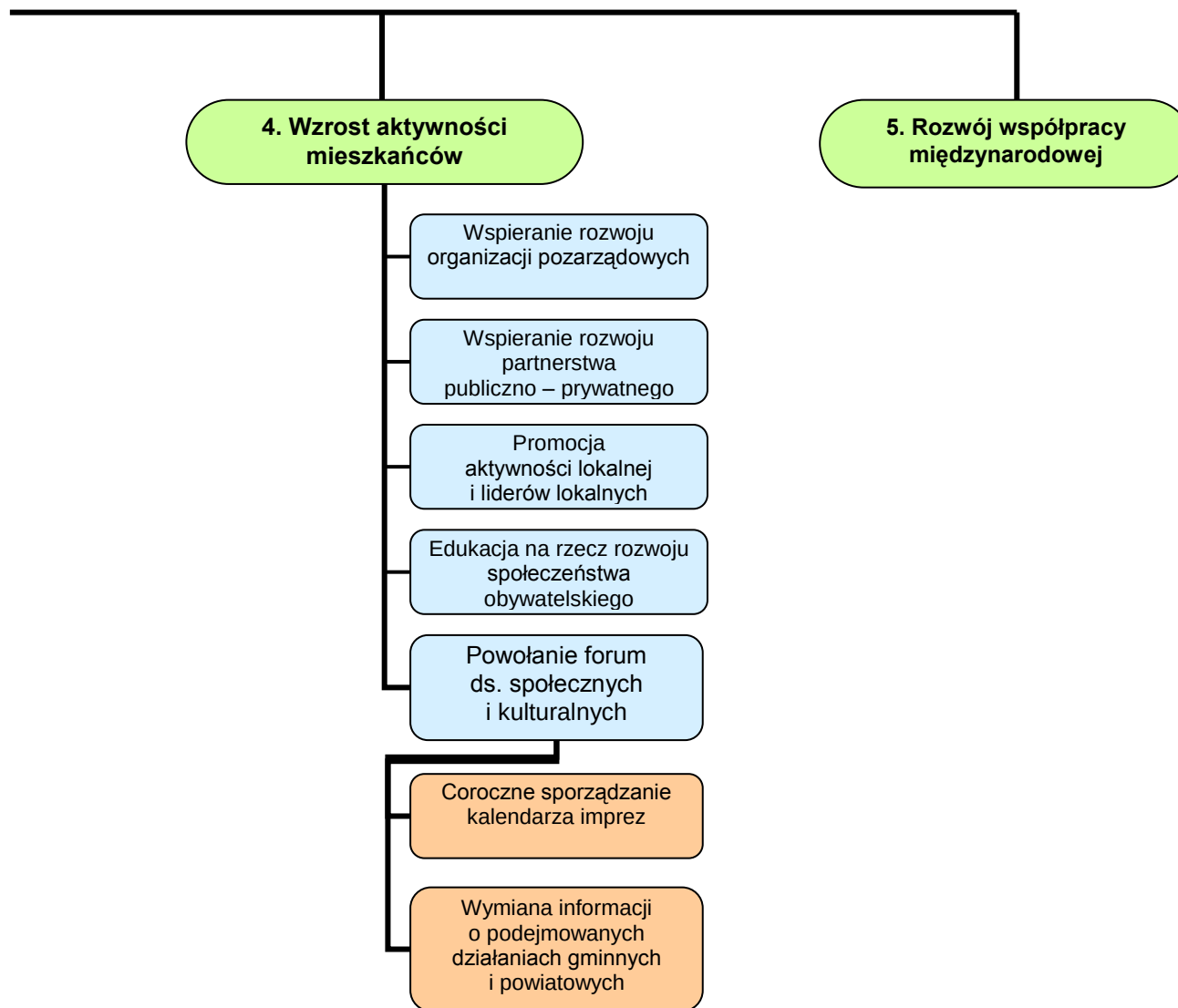

Załącznik 3. Analiza celów

Załącznik 4. Harmonogram działań

Działanie	Od kiedy	Do kiedy	Budżet i źródła finansowania	Odpowiedzialni
1. Powiat silny gospodarczo				
Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych				
Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	2007	2013	budżet powiatu, środki UE	Zarząd Powiatu, Dyrektorzy szkół
Poprawa bazy dydaktycznej ZSZ (sala łącznik)	2007	2009	budżet powiatu, środki UE – 4,5 mln zł	Zarząd Powiatu, Dyrektor ZSZ
Wzrost przedsiębiorczości na terenie powiatu				
Aktualna oferta inwestycyjna	2007	2015	budżet powiatu, budżet gmin, budżet miasta	Zarząd Powiatu, Wójtowie, Burmistrz
Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania w gminach	2007	2008	budżety gmin - 2,5 mln zł	Wójtowie
Wsparcie organizacyjno – finansowe instytucji otoczenia biznesu	2007	2015	budżet powiatu, środki UE - 15 tys./rok	Zarząd Powiatu, SWPPW
Opracowanie planu tras turystycznych i ścieżek rowerowych	2007	2008	budżet powiatu - 20 tys. zł	Zarząd Powiatu
Opracowanie programu rozwoju obszarów turystycznych	2007	2008	budżet powiatu - 30 tys. zł	Zarząd Powiatu

Działanie	Od kiedy	Do kiedy	Budżet i źródła finansowania	Odpowiedzialni
Rozwinięta sfera usług				
Rozwój Funduszu Poręczeń Kredytowych	2007	2010	budżet powiatu, budżety gmin, ANR - 500 tys. zł	Zarząd, Powiatu Wójtowie, Burmistrz
Przygotowanie terenów pod działalność usługowe	2008	2015	budżet powiatu, budżety gmin, środki UE - 1 mln zł/rok	Zarząd Powiatu, Wójtowie, Burmistrz
Utworzenie systemu zachęt podatkowych	2007	2015	budżety gmin - 500 tys. zł/rok	Wójtowie
Wspieranie tworzenia sieci usług turystycznych	2007	2015	budżety gmin - 50 tys. zł/rok	Wójtowie
Pozyskanie terenów inwestycyjnych przy obwodnicy i ich promocja				
Pozyskanie terenów inwestycyjnych przy obwodnicy i ich promocja	2007	2015	budżet powiatu -150 tys. zł budżet miasta -150 tys. zł budżet Gminy Wąbrzeźno -150 tys. zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójt
<i>Promocja powiatu pod kątem inwestycji produkcyjnych, usługowych i turystycznych</i>				
Promocja kultury lokalnej	2007	2015	budżet państwa, budżet województwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, sponsorzy - 200 tys. zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Skoordynowanie promocji gminnej w ramach powiatu	2007	2015	budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin - 2 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Współpraca z regionalnymi i lokalnymi mediami	2007	2015	budżet powiatu, budżet miasta, budżet gmin - 2 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Wspólna organizacja imprez i wydawnictw reklamowych	2007	2015	budżet państwa, budżet województwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, sponsorzy - 1 mln zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Inspirowanie powstania LOT	2007	2008	budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin - 3 tys. zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Identyfikacja „produktu” wyróżniającego powiat	2007	-	budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin - 3 tys. zł	Zarząd Powiatu

Działanie	Od kiedy	Do kiedy	Budżet i źródła finansowania	Odpowiedzialni
Rentowna produkcja rolna				
Wsparcie organizacyjno- prawne dla grup producenckich oraz wsparcie działalności statutowej	2007	2015	budżet powiatu - 10 tys. zł/rok budżet państwa, środki UE - 1 mln zł/rok	Zarząd Powiatu, Zarządy Grup Producentckich
Wsparcie różnicowania działalności rolnej poprzez doradztwo i szkolenia	2007	2013	budżet powiatu - 10 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu
Dostosowanie części gospodarstw rolnych do agroturystyki	2007	2015	środki UE-5 mln zł środki inwestorów -1,5 mln zł	Inwestorzy
Organizacja kursów i szkoleń technologicznych i ekonomicznych	2007	2015	budżet powiatu, środki uczestników - 20 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, KPODR
Efektywne wykorzystanie ziemi o niskiej bonitacji pod zalesianie	2007	2015	budżet powiatu, budżet miasta budżety gmin,	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Promocja możliwości pozyskania środków finansowych na zalesianie	2007	2015	budżet powiatu, budżet miasta budżety gmin, , środki UE, budżet państwa - 10 tys. zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, NGO

Działanie	Od kiedy	Do kiedy	Budżet i źródła finansowania	Odpowiedzialni
2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej				
Poprawa stanu dróg				
Przebudowa drogi nr 1722C Wąbrzeżno –Kowalewo Pomorskie (12 km)	2008	2010	budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE - 12 mln zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Remont dróg powiatowych: Wąbrzeżno-Książki, Błędowo- Płużnica, Czaple-Ryńsk, Niedźwiedź-Tokary (33 km)	2009	2011	budżet powiatu, budżety gmin, środki UE - 21 mln zł	Zarząd Powiatu, Wójtowie
Budowa i modernizacja innych ważnych dróg w Powiecie	2007	2015	środki UE - 2 mln zł/rok budżet powiatu - 1 mln zł budżet gmin - 1 mln zł	Zarząd Powiatu, Wójtowie
Poprawa stanu sieci wodno – kanalizacyjnej				
Modernizacja, budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej	2007	2013	budżet miasta, budżety gmin, środki UE - 12 mln zł	Burmistrz, Wójtowie
Modernizacja, budowa i rozbudowa sieci wodociągowej	2007	2013	budżet miasta, budżety gmin, środki UE - 5 mln zł	Burmistrz, Wójtowie
Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	2007	2013	budżet miasta, budżety gmin, środki UE - 5,5 mln zł	Burmistrz, Wójtowie
Efektywne wykorzystanie gazociągu				
Budowa i rozbudowa sieci gazowej średniego ciśnienia (7,5 km)	2007	2015	budżet miasta, budżety gmin, budżet inwestora - 5 mln zł	Burmistrz, Wójtowie, , PGNiG

Działanie	Od kiedy	Do kiedy	Budżet i źródła finansowania	Odpowiedzialni
Rozwinięty system sieci informatycznych				
Rozprowadzenie sieci szerokopasmowej na terenie powiatu	2007	2015	budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin - 25 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Dostosowanie sieci energetycznej do potrzeb				
Sukcesywna modernizacja sieci energetycznej w oparciu o aktualne plany zagospodarowania przestrzennego	2007	2015	budżet inwestora	Energa SA
Skuteczny system segregacji odpadów				
Segregacja odpadów u źródła na terenie całego powiatu	2007	2015	budżet inwestora, środki UE - 5 mln zł	„Ekosystem”
Poprawa świadomości społeczeństwa o konieczności segregacji odpadów poprzez stałe działania edukacyjne	2007	2015	budżet miasta, budżety gmin, budżet inwestora	Burmistrz, Wójtowie, „Ekosystem”

Działanie	Od kiedy	Do kiedy	Budżet i źródła finansowania	Odpowiedzialni
3. Nowoczesna infrastruktura społeczna				
<i>Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych</i>				
<i>Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych</i>	2007	2015	budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, PFRON, właściciele obiektów - 200 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, Właściciele obiektów
<i>Różnorodna oferta kulturalna dla mieszkańców i przyjezdnych</i>				
Wspieranie inicjatyw kulturalnych	2007	2015	budżet państwa, budżet województwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, PFRON, sponsorzy - 300 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, NGO
Edukacja kulturalna dla dzieci i młodzieży	2007	2015	budżet państwa, MEN, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, sponsorzy - 16 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, NGO, szkoły niepubliczne
Rewitalizacja obiektów i miejsc zabytkowych	2007	2015	budżet państwa, budżet województwa, , budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, sponsorzy, właściciele obiektów - 80 mln zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, Właściciele obiektów
Utworzenie galerii twórców lokalnych	2007	2007	budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin - 10 tys. zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Modernizacja obiektów służących animacji kultury	2007	2015	budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin - 150 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Wypożyczenie obiektów służących animacji kultury w materiały i środki techniczne	2007	2015	budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, sponsorzy - 150 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie

Działanie	Od kiedy	Do kiedy	Budżet i źródła finansowania	Odpowiedzialni
Poszerzenie zakresu i podniesienie jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych				
Modernizacja bazy (budynków i pomieszczeń)	2007	2015	NFZ, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin - 2 mln zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, Szpital powiatowy, NZOZ
Poprawa wyposażenia w sprzęt i aparaturę medyczną	2007	2015	NFZ, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin - 1 mln zł – nie było nic	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, Szpital powiatowy, NZOZ
Zatrudnienie większej liczby specjalistów lekarzy	2007	2008	NFZ, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin - 420 tys. zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, Szpital powiatowy, NZOZ
Dostosowanie zakresu udzielanych świadczeń do potrzeb zdrowotnych mieszkańców – poprawa dostępności	2007	2015	NFZ, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin - 570 tys. zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, Szpital powiatowy, NZOZ
Dalszy rozwój profilaktyki i promocji zdrowia	2007	2015	NFZ, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, - 300 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, Szpital powiatowy, NZOZ
Nowoczesna, dobrze wykorzystana baza edukacyjna				
Utworzenie i funkcjonowanie systemu stypendialnego dla uzdolnionej młodzieży	2007	2015	budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, sponsorzy - 100 tys zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Unowocześnienie wyposażenia placówek oświatowych	2007	2015	budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, budżet państwa, sponsorzy - 1 mln zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, szkoły niepubliczne
Poprawa warunków lokalowych placówek oświatowych	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, Norweski Mechanizm Finansowy i Europejski Obszar Gospodarczy, sponsorzy - 1 mln zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, szkoły niepubliczne
Promocja oferty edukacyjnej	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE - 10 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, szkoły niepubliczne
Podnoszenie kwalifikacji zawodowej kadry oświatowej	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE - 150 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, szkoły niepubliczne

Działanie	Od kiedy	Do kiedy	Budżet i źródła finansowania	Odpowiedzialni
Wspieranie inicjatyw w zakresie edukacji dorosłych	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, PFRON, NGO, zakłady pracy - 300 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, pracodawcy, NGO, szkoły niepubliczne
Rozwój współpracy z pracodawcami w sferze kształcenia praktycznego	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, pracodawcy - 10 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, szkoły niepubliczne
Rozszerzenie oferty pomocy społecznej				
Pozyskiwanie lokali na mieszkania chronione	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, NGO - 350 tys. zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Rozbudowa i modernizacja domu pomocy społecznej	2008	2011	budżet państwa, budżet powiatu, środki UE - 2,7 mln zł	Zarząd Powiatu
Tworzenie środowiskowego domu samopomocy	2010	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, PFRON, środki UE - 1 mln zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Utworzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2010	2015	budżet państwa, budżet powiatu, PFRON, środki UE - 1 mln zł	Zarząd Powiatu
Wspieranie inicjatyw w zakresie usług opiekuńczych	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE - 50 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE - 50 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie

Działanie	Od kiedy	Do kiedy	Budżet i źródła finansowania	Odpowiedzialni
Nowoczesna baza sportowa i rekreacyjna				
Budowa i modernizacja obiektów sportowych	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE - 2 mln zł	Właściciele obiektów
Wypożyczenie obiektów sportowych w nowoczesny sprzęt	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE - 100 tys. zł/rok	Właściciele obiektów
Zagospodarowanie turystyczne terenów wokół jezior	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, PZW, osoby prywatne - 15 mln zł	Właściciele obiektów
Budowa ścieżek rowerowych, placów zabaw i miejsc wypoczynku	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE - 1,5 mln zł	Właściciele obiektów

Działanie	Od kiedy	Do kiedy	Budżet i źródła finansowania	Odpowiedzialni
4. Wzrost aktywności mieszkańców				
Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, PFRON, sponsorzy - 400 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, NGO
Wspieranie rozwoju partnerstwa publiczno – prywatnego	2008	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, PFRON, sponsorzy - 100 tys. zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, NGO
Promocja aktywności lokalnej i liderów lokalnych	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, PFRON, sponsorzy - 100 tys. zł	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, NGO
Edukacja na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego			budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, PFRON, sponsorzy - 100 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, NGO
<i>Powołanie forum ds. społecznych i kulturalnych</i>				
Coroczne sporządzanie kalendarza imprez	2007	2015	budżet powiatu - 2 tys. zł	Zarząd Powiatu
Wymiana informacji o podejmowanych działaniach gminnych i powiatowych	2007	2015	budżet powiatu - 2 tys. zł	Zarząd Powiatu
5. Rozwój współpracy międzynarodowej				
Rozwój współpracy międzynarodowej	2007	2015	budżet państwa, budżet powiatu, budżet miasta, budżety gmin, środki UE, budżet województwa, sponsorzy, osoby prywatne - 250 tys. zł/rok	Zarząd Powiatu, Burmistrz, Wójtowie, NGO